Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

27 июль, чоршанба, 1994 йил
Сотувда эркин нархда. №147 (895)

ПРЕЗИДЕНТ СУРХОНДАРЁДА БЎЛДИ

Термиз, 26 июль. (ЎзА махсус мухбирлари Ғулом Мирзо ва Чори Тўхтаев хабар қилади). Республика Президенти Ислом Каримов 26 июль куни Сурхондарё вилояти маркази — Термизга келди. Маълумки, бу қадимий шаҳар Ўзбекистоннинг жанубий чегарасида жойлашган. Ислом Каримов чегарачилар ҳузурида бўлиб, улар учун яратилган шарт-шароит билан танишди. Ўзбекистонни Афғонистон билан боғлаб турувчи "Айритом-Дўстлик" кўпригини бориб кўрди. Аскарлар, ҳарбий хизматга яқинда чақирилган ёш жангчилар билан суҳбатлашди.

Сўнг Сурхондарё вилояти фаоллари билан учрашув бўлди. Унда вилоят, шаҳар ва туман хокимлари, уларнинг ўринбосарлари, суд, прокуратура органлари ҳамда жамоат ташкилотлари раҳбарлари иштирок этди.

Республика Президенти Ўзбекистонда, шу жумладан, Сурхондарёда ислоҳотларнинг бориши, вилоят халқ хўжалигининг айрим соҳаларида бу борада йўл қўйилаётган сусткашлик, айниқса, савдодаги камчиликлар ҳусусида батафсил тўхталди.

Туман ва шаҳар хокимларининг ҳисоботлари тингланди. Хусусан, Сариосиё ва Бандихон туманларида иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ҳаётни соғломлаштириш юзасидан аниқ дастурлар ишлаб чиқиш ҳамда амалга тадбиқ этиш вазифалари топширилди.

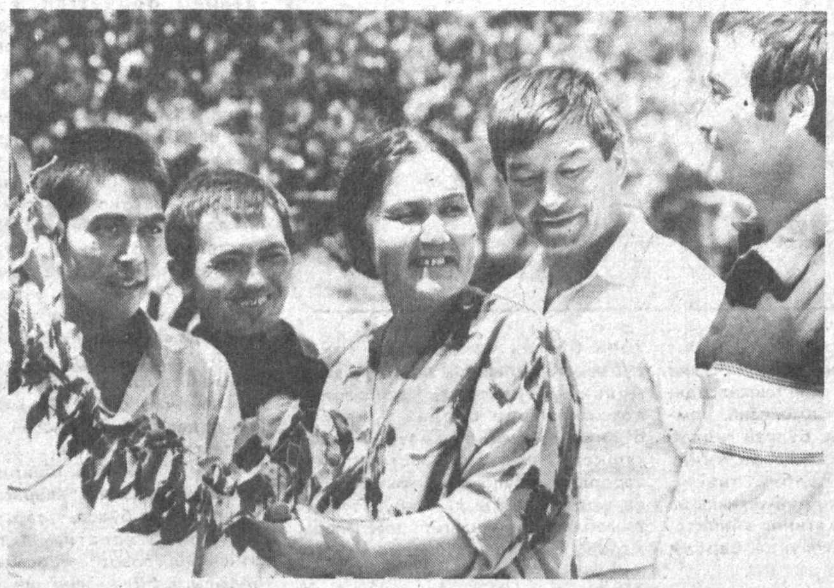

Ҳозир сахий ўзбек тупроғида ноз-неъматлар пишиб етилган. Айни пишиқчилик даври. Деҳқон табиат инъомларини йиғиштириб олиш, ғамлаш билан банд.

Зангиота туманидаги Улуғбек номли жамоа хўжалиги боғбонлари етиштирган хосилни йиғиштириб олиб басма-бас шаҳар аҳолисига жўнатишяпти. Ҳосилнинг бир қисми консерва цехида қайта ишланяпти. Улар ҳар куни 600 килограмм мевани консервалашга эришаяптилар.

СУРАТЛАРДА: (чапда) Улуғбек номли жамоа хўжалиги кадрлар бўлими муҳандиси Муяссар Ғозихўжаев ёш боғбонлар билан суҳбатда. Ўнгда эса консерва цехи ишчилари М. Содиқова, М. Раҳматуллаев, С. Қўчқоровалар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

АҲОЛИ САЛОМАТЛИГИНИ ЎЙЛАБ

26 июль куни Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон Президентининг "Республикада дори-дармонлар сотишни тартибга солиш тўғрисида"ги Фармонининг бажарилиши, аҳолини дори-дармон билан таъминлаш ишларини янада яхшилаш масалаларига бағишланган мажлис бўлди. Унда тегишли вазирлик ва идораларнинг раҳбарлари, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларининг ўринбосарлари иштирок этди. Мажлисни республика Бош вазири А. Муталов бошқарди.

Сўнгги пайтларда, деди республика Бош вазири, дорихона ва касалхоналарда дори-дармонларнинг камайиб кетгани, бунинг устига дорилар бозорларда ва айрим шахслар томонидан сотилаётгани ўринли эътирозларга сабаб бўлмоқда. Мамлакатимиз тиббий хомашё базасидан унумли фойдаланилмаётир. Халқ табобатчилигига етарли эътибор берилмаяпти. Дорихоналарни хусусийлаштириш ишлари суст амалга оширилмоқда, ўтган муддат мобайнида "Дори-дармон" давлат-акционерлик уюшмасининг фаолиятида жиддий ўзгариш сезилмади, Соғлиқни сақлаш вазирлиги эса бу борада тегишли чоралар кўрмаяпти.

Республика соғлиқни сақлаш вазирининг биринчи ўринбосари Р. Султонов мазкур масала юзасидан ахборот берди.

Мажлисда Президент Фармонида кўрсатилган вазифаларни зудлик билан бажариш, хусусан, аҳолини дори-дармон билан таъминлашни тубдан яхшилаш, "Дори-дармон" уюшмасининг ҳудудий бўлинмаларига маблағлар ажратишда барча имкониятларни қидириб топиш, зарур дори-дармонларнинг барча дорихоналарда эркин сотилишини ташкил этиш, кимё фармацевтика заводининг тўла қувват билан ишлашини таъминлаш, рухсатномаси бўлмаган шахслар томонидан дори сотишга барҳам бериш юзасидан кескин чоралар кўриш зарурлиги таъкидланди.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев, М. Шарифхўжаев қатнашди.

Деҳқончилик фани

ДАВР ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА

26 июл куни Тошкентда Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг умумий йиғилиши бўлди. Президент Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси умумий йиғилишида сўзлаган нутқида ўртага қўйган вазифалар кўриб чиқилди. Йиғилишга республика Фанлар академиясининг, Давлат фан ва техника қўмитаси, Қишлоқ хўжалик вазирлиги, Қишлоқ хўжалик фанлари академияси бўлинмалари ҳамда деҳқончилик-саноат мажмуи бошқа муассасаларининг раҳбарлари таклиф этилган эди.

Деҳқончилик фани билан шуғулланувчи олимлар давлатимиз иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичида ўзлари қилаётган ишларни таҳлил этдилар. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси муассасалари фаолиятидаги камчиликлар кўрсатиб ўтилди, бу камчиликлар республиканинг улкан илмий салоҳиятидан деҳқончилик соҳасини ривожлантиришда тўла фойдаланишга тўсқинлик қилмоқда.

Умумий йиғилишда Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси А.Азизхўжаев нутқ сўзлади.

(ЎЗА).

Қўшма рейд

ДЕҲҚОННИ АВРАЁТГАНЛАР

ТАЙЁР ОШГА БАКОВУЛ

АНДИЖОН бозорларида яқин-яқингача ковуну тарвуз, анжир сингари маҳсулотлар тарозининг палласига қўйилмаганди. Деҳқон харидор билан донабайига ҳисоблашган. Ҳали ҳам маҳсулотни пайкалдан узиб келган миришкор граммларга кўз тикиб ўтирмайди. дангалини айтиб қўя қолади...

... Шаҳарнинг "Янги бозор"ига тўртта дарвозадан кимдир мева-сабзавот, бошқа биров дон-дун олиб келяпти.

Сап-сариқ хандалакларни пештахтага тераётган аёллару уларни илондай авраётган "харидор"лар диққатимизни торти.

— Тилими тилни ёради! Кеп қолинглар!...

Маълум бўлишича, Жалолқудуқ туманилик Дилбар Зулфиқорова 55 кило хандалакни арзон-гаров нархда — 230 минг сўм-купонга олиб, қайта пуллаётган экан. Унинг дугонаси Андижон туманилик Марҳабо Анорматова ҳам ўзи экмаган хандалакни сотаётганлигининг гувоҳи бўлдик.

— Адашибмиз, кечиринглар, — кўз ёши қилишди улар. — Энди кўзимиз очилди...

Пахтаободлик Асадилла Юнусов эндигина помидор олиб келган деҳқонга ширага ёпишгандек яқинлашди. Алдади, авради, хуллас, 80 кило маҳсулотни сув текинга сотиб олди. Энди уни икки бараварига пулламоқчи бўлаётганда тумшуғидан илинди. Рейд гуруҳимиз аъзолари ўша куни 10 дан зиёд "соялпарвар"ларни аниқлади.

... "Андижон" темир йўл шоҳбекати. Кимдир олисга, бошқа биров уйга шошилади. Шоҳбекат четида эса қатор идишлар. Ажабланманг, бу ерда пахта ёғи сотиляпти. Савол туғилиши мумкин: уларнинг ўзларида ёғ заводи ёки мойжувозлари борми? Қаёқда. Яхшиси, уларнинг сўзларига қулоқ тутайлик.

— Кўпроқ олсангиз ўтиб бераман, — харидорни ўзига чорлайди ўрта ёшлардаги аёл.

— Бўлиши қанчадан?

— Атиги 20 минг сўм-купон, — саволимизга жавоб берди у. Кейин ёғни мақтай бошлади.

— Ўзиям оби-тобида пишган-да. Пулингизга куймайсиз.

Шерикларимиздан бири ўсмоқчилаб сўради:

— Қаёқдан олиб келдингиз?

— Узумини ейдилар-у, боғини сўрамайдилар, ука.

Аёл билан танишдик. У Муҳаббатхон Маҳкамбоева бўлиб, 39 кило пахта ёғи олиб келган экан. На сотишга рухсат, на маҳсулоти мойжувозда тайёрлангани ҳақида ҳужжати бор. Ўз-ўзидан савол туғилади: ўғирлик мол эмасмикин? Шунингдек, бу ерда савдо қилишаётган Худоёр Йўлдошев 36 кило, бўзлик Маматбоқи Исоқжонов, Андижон шаҳрилик Исроил Асқаров 20 килодан, Жўра Арабов 16 кило чигит ёғини қаёқдан олиб келишдийкин? Ёки Андижон ёғ-мой комбинатидаги айрим "шоввозлар" уларга корхона дарвозасини катта очиб беришдимикан?...

Андижон бозорларини айланиб юриб, кўнглимиздан бир гап ўтди. Бозорга маҳсулот олиб келаётганларнинг ҳаммасига ҳам патта сотилаяптими? Маълум бўлишича, "Янги бозор"даги кириш дарвозаларида бу иш ташкил этилмабди. Масалага ечим топиш учун бозордаги аҳволни тўрт кун кузатишга тўғри келди. Дастлабки кунда сотилган патталар 1126 минг сўм-купон бўлди. Бошқачароқ қилиб айтганда 232 минг сўм-купон ортиқча "даромад" олинди. Қарангки, 4 кун давомида 1092 минг сўм-купон қўшимча пул йиғилди. Демак, бозордаги айрим мутасаддиларнинг лоқайдлиги ҳисобига миллионлаб сўмлар бой берилаётган экан-да!

Бу ёғини сўрасангиз бозор эгасиз қолгандек... О. Абдиев, Б. Болтабоев, У. Ҳошимов сингари тижоратчилар хеч кимнинг рухсатисиз дўкон қуриб олибдилар. Боз устига ҳеч қандай тўлов ҳам беришмас экан. Давлат хазинасини бойитиш ўрнига ўз ҳамёнларини ўйлайдиганлар билан қандай муроса қилиняптийкин? Ёки уларнинг "хомийлари" бормикан?

Инсоф бўлмаса қийин экан. Республика Президентининг Вазирлар Махкамаси йиғилишида сўзлаган нутқидан айрим мутасаддилар хулоса чиқариб олишлари лозим эди. Афсуски, уларнинг кўзига фақат пул кўринди. Бобур Мирзо номли озиқ-овқат савдоси ҳиссадорлик жамиятининг 100-дўконида назорат савдо ўтказдик. Сотувчи Аъзамжон Мадаминов Баҳромжон Сайдалиевдан 15 шиша "Анда хоним" маъдан суви учун 28 сўм 60 тийин ўрнига 43 сўм 89 тийин олиб қолди. "Истиқбол" озиқ-овқат савдосига қарашли 37-дўкон сотувчиси Ғуломжон Парпиев харидор Муталибжон Юнусовга 6 шиша маъдан суви сотиб, 4 сўм 66 тийин ортиқча пул олди. "Истиқбол" акционерлик жамиятига қарашли дўкон сотувчиси М. Мусаев бўлса 3 литр пиво сотиб, харидорнинг 4 сўм 7 тийин ҳақига ҳиёнат қилди.

БЕКАТЛАРДА ОДАМ ТЎЛА, ҲАЙДОВЧИЛАР ЭСА... БЕНЗИН СОТИШ БИЛАН ОВОРА

... БОЗОРДАН у-бу нарса харид қилиб, автобус бекатига келасиз-у, дилингиз хуфтон бўлади. Автобусдан дарак йўқ. Одамлар тирбанд, асаблар таранг. Кимдир йиғилганлар кўнглига таскин беради:

— Ёнилғи тақчил бўлиб кетди-да.

Бошқа биров уни инкор этади.

— Айрим ҳайдовчилар ёқилғини пуллаб юборишяпти, чоғи. Роҳатини улар кўряпти-ю жабрини одамлар тортяпти.

Масалага ойдинлик киритиш учун солиқ инспекцияси ходимлари Давронбек Рустамбеков, Шуҳратбек Назаров билан Андижон ипгазлама бирлашмаси атрофида жойлашган сўнгги бекатга борамиз. Фуқаролардан бири диспетчерлик ёнида турган автобуслар томон юриб бензин сўрайди. Ҳайдовчи секин пичирлайди:

— Одамлар кўзидан четроққа борайлик.

Биз ҳам "ҳожатбарор" ҳайдовчи изидан юрдик. Бироз ўтгач, у автобусни тўхтатиб, машинадан ёнилғи тўкишга киришди.

— Ўзиям қулинг ўргулсинидан, укам, — деди мижозга 20 литр бензинни тутқазаркан. Баҳосида тортишиб ўтирмади.

— 250 минг сўм-купон берсангиз бўлди, — дея тишининг оқини кўрсатди.

Пулни санаб бўлгач, ўзимизни таништирдик. Ҳайдовчи чўғни ушлаб олгандек, безовталаниб қолди. Кейин ранги оқариб, дудуқланди:

— Бензин сотаётган фақат менми?

"Андижонтранс"га қарашли 2511-автопаркдаги "07-31 АНМ" автобус ҳайдовчиси Козим Паттаев тўғри айтган экан. Орадан бироз ўтгач, худди шу паркдаги "12-43 АНМ" автобус ҳайдовчиси Турсунбой Мирзаев ҳам мижозлар "ҳожати"ни чиқарди. Автобус бакидаги 20 литр бензинни 200 минг сўм-купонга пуллади.

Минглаб йўловчилар ёзнинг жазирама иссиғида автобус кутиб азоб чекишса-ю улар эса...

Ёнилғи муаммоси Андижонда мушкуллашиб кетаётгани бор гап. Ёнилғи қуйиш шаҳобчаларида навбат катта. "Учар"лар эса ҳамён қайғусида иш кўришмоқда. Уйларига ёнилғи олиб бориб, 20 литрини 220-250 минг сўм-купондан пулламоқдалар. Рейд куни Андижон шаҳрилик Нодир Мухторов 40 литр бензинни 440 минг, Илҳом Раҳмонов 20 литр ёнилғини 250 минг, Омадбек Эргашев 20 литр бензинни 230 минг сўм-купонга сотаётганда ушландилар.

Қачонгача юлғичликка, олибсотарликка томошабин бўлиб тураверамиз? Енгил даромад топишни кўзлаганларнинг пайини қирқиш фақат мутасадди ташкилотларнинггина вазифаси эмас, ҳаммамизнинг ишимиз-ку! Биргаликда курашилгандагина боғичлар бўш бўлмайди.

О. ҒОЗИЕВ,
Андижон шаҳар давлат солиқ инспекцияси бошлиғи.
Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

""Халқ сўзи"да босилмаса ҳам...

БИРОРТАЯМ ХАТ НАТИЖАСИЗ ҚОЛМАСЛИГИ КЕРАК

ЎҚИТУВЧИ ҚАНЧА ТЎЛАЙДИ?

Самарқанд вилояти, Иштихон туманидаги 66-ўрта мактабнинг бир гуруҳ ўқитувчилари туман электр тармоғи хизматчилари улардан электр қуввати учун пул тўлашларини талаб қилаётгани, лекин ҳукумат қарорига биноан ўқитувчилар электр қуввати учун пул тўлашдан озод этилгани ҳақида мактуб йўллашган эди. Республика халқ таълими вазирлиги аҳа шу мактуб юзасидан қуйидаги жавобни йўллади:

"Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 1 декабрдаги қарорига биноан ўқитувчилар ўтган йилнинг 1 декабридан бошлаб 110 киловаттгача бўлган миқдордаги энергияга пул тўламайдилар ундан ортиқча фойдаланилган энергия учун эса муайян тарифга асосан ҳақ тўлайдилар".

ҲОКИМЛИК ЁРДАМ БЕРИШНИ ЎЗ ЗИММАСИГА ОЛДИ

Фарғона вилоятининг Қува туманида истиқомат қилувчи фуқаро А. Турсунов озиқ-овқат дўконидан меъёрлаштирилган маҳсулотларни ўз вақтида ва тўлиқ ололмаётганлиги, ёрдамга муҳтож бўлгани ҳолда ундан ҳеч ким ҳол-аҳвол сўрамай қўйгани ҳақида ёзган эди.

Яқинда бу хусусда Қува тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари Т. Йимомовдан жавоб келди:

"Фуқаро А. Турсуновнинг шикоят хати туман ҳокимлиги томонидан атрофлича ўрганиб чиқилди. У гоҳ касаллиги, гоҳ вақти бўлмаганлиги сабабли беш ой давомида бор-йўғи бир маротаба дўконга борган. Ўшанда ҳам ўзига тегишли бўлган маҳсулотларни тўлиқ сотиб олмабди. Туман ҳокимлигининг аралашуви билан апрель, май, июнь ойларидаги озиқ-овқат маҳсулотлари унинг уйига тўлиқ олиб бориб берилди. Аризачининг талабига мувофиқ у ўзига қулай бўлган 14-дўконга бириктирилди.

Туман ҳокимлиги бундан кейин ҳам унга ҳар жиҳатдан ёрдам беришни ўз зиммасига олади".

НАЗОРАТ КУЧАЙТИРИЛДИ

Меҳнат ва уруш фахрийси Қ. Холматов Тошкент шаҳрининг Дўмбиробод маҳалласидаги кўчанинг ўнг ва чап тарафларида дўкон, болалар боғчаси ҳамда мактаб жойлашганлиги учун у ўта гавжумлиги бу ерда йўлчироқ (светофор) ўрнатилганлигига қарамай, айрим "бойваччалар" унга риоя қилмаётганлиги ҳақида ёзган эди. Хатга Тошкент шаҳар автомобиль назорати бошқармасининг бошлиғи Ҳ. Зокиров имзоси билан жавоб олинди:

"Мактуб асосида Дўмбиробод маҳалласи фаоллари билан суҳбат ўтказдик. Суҳбат чоғида кўрсатилган камчиликлар тасдиқланди. Ва шундан сўнг бу ерга давлат автомобиль назорати ходимлари қўйилди"

ЯНГИЛИКЛАР ✻ ФАКТЛАР ✻ ВОҚЕАЛАР

1991-1994 ХАЛҚ СЎЗИ

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ДАСТЛАБКИ ҚАДАМЛАР ҚУВОНЧИ

Бағдод туманидаги ''Мирзаобод'' жамоа хўжалигининг паррандачилик фермасини тадбиркор Муҳаммадёқуб Холмирзаев оиласи ўн йил муддатга сотиб олган эди.

Ферма мулкчиликнинг янги шаклига ўтгач, ишчилар сони икки баравар қисқарди. Энди барча ишни тўрт киши уддаламоқда. Паррандачилик хўжаликнинг қолоқ тармоғи бўлиб, маҳсулдорлик кам, 300 бош товуқдан кунига ўртача 100 дона тухум олинар эди. Бугунги кунда бу кўрсаткич 400 тадан ортди. Хусусий мулк эгалари етиштирган маҳсулотнинг асосий қисми туман умумий овқатланиш корхонасига келишилган баҳода, хўжалик тасарруфидаги болалар боғчаларига эса имтиёзли нархда сотилмоқда. Хўжалик эса паррандабоқарларни зарур техника билан таъминлаётир.

"ҲУЖУМ"НИНГ ЯНГИ МАҲСУЛОТИ

Шаҳрисабздаги "Ҳужум" бадиий буюмлар фабрикасининг довруғи аллақачонлар хорижий мамлакатларга ҳам етиб борган. Бугунги кунда корхона чеварларининг ишлаб чиқараётган маҳсулотлари уларнинг янада машҳурроқ қилиши турган гап.

СУРАТДА: фабриканинг чевар тўқувчиси С. Муҳаммадиева келинлик либосини намойиш этаётир.

ЭЛЕКТРОН "ПОЧТА" ШАРОФАТИ

Ўзбекистон Марказий банкининг Самарқанд вилоят бошқармаси республикада биринчи бўлиб электрон "почта" тажриба дастури асосида ишлай бошлади.

Бошқарма билан мижозлар ўртасидаги ўзаро ҳисоб-китоблар эндиликда узоғи билан уч кунда амалга оширилади. Илгари эса бунинг учун ойлар талаб қилинар эди.

Дастурга кўра, ҳисоблаш марказида қайта ишланган ахборотлар банкларнинг туманлардаги бўлимларига телефон тармоғи орқали етказиб берилади. Бундан банк муассасалари катта иқтисодий самарага эришади. Энг муҳими, кўпдан-кўп оворагарчиликка чек қўйилади.

ТАДБИРКОР ФЕРМЕР

Собир Усмонов "Дўстлик" районидаги А. Саркисов номли ширкатлар уюшмаси қошида фермер хўжалиги ташкил қилганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Ҳозир унинг қарамоғида 60 та қорамол, 55 та қўй боқилаяпти. Бу йил Собиржон 10 тонна сут, 1,5 тонна гўшт етиштириш ниятида.

"ҲАЗОРАСП" БОЗОРИ ИШГА ТУШДИ

Хазорасп темирйўл бекати яқинида янги бозор ишга тушди.

У уч гектардан ортиқ майдонни эгаллайди. Шарқона услубда қурилган дўконлар, очиқ ва ёпиқ савдо расталари Хоразм ҳамда қўшни вилоятлар фуқароларига хизмат қилмоқда.

БУ ЙЎЛ ҚАЁҚҚА ОЛИБ БОРАДИ?

Жорий йил МДҲдаги барча мамлакатлар учун ўтказилаётган ислоҳотларда бурилиш йили бўлиб қолмоқда. Ислоҳотлар бошланганидан бери ўтган даврда бу мамлакатларда иқтисодиётни ислоҳ қилишнинг турли йўллари, уларнинг ютуқ ва камчиликлари намоён бўлди. Ислоҳотларнинг тактика ва стратегиясидаги ютуқ ва нуқсонлар ислоҳотни монетаристик сиёсатга асосланган тезкорлик усулида бошлаган Россияда айниқса яққол кўзга ташланади.

Собиқ Иттифоқнинг барча республикалари сингари, Россия иқтисодиётидаги вазият ҳам мустақилликка эришилганига қадар мавжуд бўлган марказнинг сиёсати туфайли вужудга келган эди. 70-йилларнинг охиридан бошлаб ишлаб чиқариш ҳажмининг пасайиб кетиши совет шароитидаги тузилмага зарур ўзгартишлар киритилишга олиб келмас эди. Чунки, корхоналар қарз ботқоғига ботиб ётган бўлса-да, ишчиларга беҳисоб миқдордаги маошни бериб туришга мажбур эди. Ишлаб чиқаришнинг пасайиб кетганига қарамай, истеъмол даражаси ўзгармасдан қолаверарди. Шунинг учун ҳам ўша пайтнинг ўзидаёқ иқтисодиётнинг макроиқтисодий кўрсаткичлари — таклиф ва эҳтиёж ўртасида номутаносиблик пайдо бўлган эди.

1987 йилда қабул қилинган "Корхоналар ҳақида"ги қонун корхоналарнинг иш ҳақи жамғармасини мустақил тарзда белгилаш имкониятини кенгайтирди. Натижада, 1989 йилга келиб, иш ҳақи ошиши суръати меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатига нисбатан 4 марта баланд бўлди, 1990 йилга келиб эса, меҳнат унумдорлиги йилига 3 фоизга камайиб турган бир пайтда, иш ҳақи йилига 12 фоиз оша бошлади. Айни пайтда моддий захираларнинг ҳам нархи оша бошлагани учун корхоналар харажатлари уларнинг даромадидан анча кўп бўлди. Корхонанинг молиявий аҳволидан қатъий назар маош ёки моддий захиралар нархи сингари "тўғри" режали харажатларга маблағ ажратиш тажрибаси банк кредитлари миллий даромадга нисбатан икки баравар тезроқ ошишига, натижада эса, пул қадрсизланишининг сезилмасдан ошиб боришига, моддий заҳираларнинг тўпланиб қолиб, ишлатилмаслигига олиб келди.

Макроиқтисодий номутаносибликка олиб келган бошқа бир муҳим сабаб — қайта қуришнинг дастлабки пайтида вужудга келган давлат бюджетидаги камомад бўлди. Камомад 1988 йилнинг охирига келиб, 120 миллиард сўмга етди. Бу — ички ялпи маҳсулотдан 10 фоиз ортиқ эди. Бундай "сакраш" олдинги пайтдагига қараганда анча кўп фойда корхоналар ихтиёрида қола бошлагани, бироқ даромаддан бюджетга анъанавий ажратма тизими дарҳол расмий тарзда даромадга давлат солиғи солиш тизими билан алмаштирилмагани туфайли юз берди. Давлат даромад манбаларини йўқота борди, бироқ янги манбаларни қидирмади. 1987-1989 йилларда Совет давлат бюджетининг харажати 52,3 фоиздан 51,6 фоизга қисқарди. Мутахассисларнинг фикрига қараганда, шу давр ичида бюджетга тушум ички ялпи маҳсулотнинг 45,9 фоиздан 41,7 фоизга пасайди. Бу камомад асосан кўп пул босиб чиқариш эвазига қопланиб, молиявий номутаносиблик манбаига айланди.

Умуман, ислоҳотларнинг "Совет" даври макроиқтисодий номутаносибликни кучайтирадиган нохуш йўналишлар мажмуининг кўпайиши билан изоҳланади. Нарх-навони бошқариш ва корхоналарнинг банкдаги ҳисобларини ёпиб қўйиш билангина бу ҳолнинг олдини олиш мумкин бўлди.

Мана шундай шароитда иш бошлаган Е. Гайдар ҳукумати иқтисодий ислоҳотнинг монетаристик усулини амалга оширишга тушди.

Монетаристик иқтисодий сиёсат энг аввало нарх-навони эркин қўйиб юбориш асосига қурилади. Эркин нарх умуман ҳам иқтисодий муҳитнинг, ҳам ишлаб чиқаришнинг ва бутун тармоқларнинг самарадорлиги кўрсаткичидир. Назарий жиҳатдан олиб қараганда, эркин нарх туфайли ишлаб чиқариш ҳамда у бераётган самара ҳақиқий бозор назари билан баҳоланади. Маҳсулотнинг ҳақиқий таннархи аниқ бўлади. Бу эса - иқтисодиётни ички жиҳатдан қайта қуриш имконини беради. Инсон фаолиятининг у ёки бу жиҳатига бўлган эҳтиёж аниқланади, бинобарин, меҳнатга ҳақтўлаш тўғри йўлга қўйилади. Охир-оқибатда таклиф ва тўлов қобилиятига эга бўлган эҳтиёжнинг мутаносиблигига эришиш орқали иқтисодиётнинг мувозанати тўғриланади, ҳамда у тараққий этган мамлакатлар тажрибасига мувофиқ, солиқ ҳамда пул-кредит механизмлари орқали бошқарилади.

Ислоҳотнинг мазкур йўлини амалга оширишнинг асосий шарти нарх-навони эркин қўйиб юбориш бўлгани учун Е. Гайдар ҳукумати 1992 йил бошида Россияда нарх-навога эркин тус берди. Бу ҳол рубл маконидаги барча давлатларга таъсир этди.

Бироқ, кейинги воқеалар Россия иқтисодиёти 1992 йилда бу йўлнинг қўлланилишига тайёр бўлмаганини кўрсатди.

Иқтисодиётни бошқаришда маъмурий усуллардан бутунлай воз кечилиб нарх-навонинг эркин қўйиб юборилиши илгари зўрға ушлаб турилган пул қадрсизланиши жараёнини юзага чиқарди. Натижада 1992 йилда нақд пул 1991 йилдагига қараганда 10 марта, жамланган пул 7 марта, кредит маблағлар йиғиндиси йигирма мартадан ошиқроқ кўпайди. 1993 йил январининг ўзида 300 миллиард рублдан ошиқроқ қўшимча пул чиқарилди. Пулнинг бу қадрсизланишини эҳтиёжнинг камайиши дея ўйлаган ҳукумат бунга қарши, пул миқдорини камайтиришга қаратилган чора-тадбирлар кўришга тушди. Бу эса, ишлаб чиқариш эҳтиёжлари ҳамда 1992 йилнинг май ойига келиб энг чўққига чиққан пул муомаласи эҳтиёжларини қондиришга қобил бўлмаган пул тақчиллигига олиб келди. Ўша пайтда пул тақчиллиги кўрсаткичи (яъни амалдаги пул миқдори индексининг бозор ҳажми индексига нисбати) 70 фоизини ташкил этган эди. Пул бўҳрони август ойига келиб, Марказий банк берган кредитлар ҳамда ишлаб чиқариш пасайиб кетгани учун бозорнинг қашшоқлашиб қолгани туфайли заифлаша бошлади. Бироқ, 1993 йилнинг январидан бошлаб, пул яна камайиб кета бошлади, бу йилнинг кўкламига келиб эса, ўзаро тўловларнинг бажарилмаслиги ўта нохуш даражага етди.

Шундай бўлса-да, кўрилган чора-тадбирлар кўзланган самарани бермади.

Россияда ҳозир қуйидаги ижобий ўзгаришлар кузатилмоқда: пул қадрсизланиши бироз пасайиб, ойига 8-10 фоизга тушди. Нарх-наво барқарорлашмоқда, истеъмол бозори молга тўлдирила бошланди. Бироқ, буларнинг барчаси энг аввало нарх-навонинг жаҳон миқёсига кўтарилгани, ҳатто ундан ҳам ошиб кетгани билан изоҳланади. Мисол учун, Москвада бир килограмм товуқ гўшти Сан-Францискодагидан учдан бир марта қиммат. Умуман олганда эса, молия тизими барқарорлашмоқда, рублнинг қуввати ошмоқда: Россия Федерацияси статистика қўмитасининг маълумотига қараганда ҳозир рубл анча тўпланиб қолган.

Аммо, пул қадрсизланишини камайтириш, рублнинг харид қувватини камайтирмай ушлаб туриш, барибир жуда қимматга тушмоқда.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

Мутахассисларнинг баҳосига қараганда, бугунги кунда Россияда ишлаб чиқариш ҳажми 1990 йилдаги даражанинг тахминан 40 фоизини ташкил этади. Бунинг устига, ишлаб чиқариш тузилмасида нохуш ўзгаришлар ҳам юз бермоқда. Шу йилнинг биринчи ярмида машинасозлик, металлни қайта ишлаш, ўрмон, ёғочни қайта ишлаш, қурилиш, енгил ва озиқ-овқат саноатида ишлаб чиқариш 30 фоиздан 47 фоизгача камайди. Маҳсулот ишлаб чиқариш қора металлургияда 25 фоиз, нефт ва кимё саноатида 28 фоиз камайиши тахмин қилинмоқда. Ёнилғи-энергия мажмуида ҳам ишлаб чиқаришнинг пасайиши давом этмоқда.

Айни пайтда мамлакатда энергоресурслар ва хомашёни истеъмол қилиш кескин камаймоқда. 1993 йилда Россия нефт ишлаб чиқариш 6 фоизга камайгани ҳолда уни экспорт қилишни 20 фоиз кўпайтирди. 1989 йилдан бошлаб алюминийни экспорт қилиш 32,5фоиз кўпайди. Уни мамлакатда истеъмол қилиш эса, 2,4миллион тоннадан 1,1 миллион тоннага камайди.

1993 йилда энергоресурслар ва металлдан иборат хомашё Россия экспортининг 80 фоизини, жиҳоз ва тайёр маҳсулот эса, 10 фоиздан камроғини ташкил этди. Бундан Россия иқтисодиёти хомашё сотиш йўналишидан кетаётгани кўриниб турибди.

Нарх-навони эркин қўйиб юбориш зарурлиги эркин нархнинг ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишни рағбатлантириши билан изоҳланган эди. Аммо, бундай бўлмади. Кўп миқдорда моддий ресурслар ишлатилса ҳам тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш камайиб кетаётган корхоналар бугунги кунда ҳам ишлаб турибди, ишлаб чиқаришда энергия қувватидан фойдаланиш камайгани йўқ.

Монетаристик сиёсат таъсирида шаклланиши лозим бўлган рақобат муҳити ҳозиргача шаклланмади. Одатдаги монополистларгина эмас, эркин хўжалик юритиш ва нарх белгилаш ҳуқуқини олган якка тармоқли корхоналар ҳам монополистик ҳолатини сақлаб қолган.

ЖАМҒАРМА

Жамият учун зарур бўлган жамғарма даражаси ҳам кескин пасайиб кетди. В. Черномирдин таъбири билан айтганда, "биз икки йил давомида халқ хўжалигига сармоя солишни деярли тўхтатиб қўйдик".

1993 йилда иқтисодиётга сармоя солиш 12 фоиз, саноат қурилишига сармоя солиш эса, 17 фоиз камайди. Сармоя соҳасида пулнинг қадрсизланиши истеъмол секторидагига қараганда анча баланд: сармояга айланган пулнинг қадри айрим ойларда 38-44 фоиз пасайди. Ишлаб чиқариш сармояси ҳажмининг камайиши шу даражага етдики, натижада ёнилғи-хомашё секторида ҳаракатдаги қувватларни сақлаб туришга ҳам етмаяпти.

Корхоналарнинг ишлаб чиқариш воситаларини янгилаб туриш тартиби бузилган—станоклар, жиҳозлар, технологиялар ўзгартирилмаяпти. Гап бор мулкдан ажралиб қолиш устида бормоқда. Кенгайтирилган ишлаб чиқаришнинг ўз-ўзини молиявий жиҳатдан таъминлаши муаммоси кескинлашмоқда. Сармоянинг маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишга нисбатан кескин камайиб кетаётгани, иқтисодиётнинг яқин келажакда бўҳрондан чиқа олиши мумкинлигини шубҳа остига қўяди.

Иқтисодиётнинг бундай ҳолати ижтимоий соҳага ҳам таъсир этиши шубҳасиз, албатта.

ИЖТИМОИЙ СОҲА

Аҳоли даромадлари даражаси кескин камайиб кетди. СССРда энг кам ва ўртача иш ҳақининг нисбати 1:1,5 га тенг, бунинг сабаби — даромадларни очиқдан-очиқ бараварлаштириш бўлиб, бу тартиб самарали ишлашни рағбатлантирмас эди. Шуни айтиш лозимки, бу кўрсаткич ривожланган мамлакатлар — АҚШ, Германия ва Японияда 1:5 дан 1:7 гача боради. Бу нисбат — иқтисодий юксалишни муттасил сақлаб туриш учун энг мақбул нисбат ҳисобланади. Россияда эса, бу нисбат май ойида 1:13,7 ни ташкил этди. Ўртача иш ҳақининг бундай юқори миқдори аҳолининг анъанавий ўрта табақаси — шифокорлар, ўқитувчилар, олимлар ва бошқа касб эгалари ҳисобидан эмас, балки воситачилик, ташқи иқтисодий, тижорат фаолияти билан боғлиқ бўлган анча чекланган доирадаги гуруҳлар оладиган ҳаддан ташқари кўп даромад ҳисобига вужудга келади. Буларнинг ҳаммаси аҳоли орасидаги ҳаддан ташқари мулкий табақаланишдан, амалда ўрта синфнинг йўқ бўлиб кетишидан, рақобатли бозор муносабатларининг ривожланишига нисбатан монополия олигархиясининг тезроқ шаклланаётганидан далолат беради. Бу тамойилда ислоҳот аҳолининг тор гуруҳи манфаатларини ифода этишга қаратилгани яққол намоён бўлмоқда.

Ижтимоий муҳофаза даражаси ялписига камайиб бораётган пайтда илмий соҳа айниқса кўпроқ жабр тортади. Илмий тадқиқот, кашфиёт, конструкторлик ишлари билан шуғулланаётган мутахассислар сони йилига ўртача 10-12 фоиз камайиб, айни пайтда илмий ходимларни сақлаб қолиш ва уларни қайта тайёрлаш муаммолари кескинлашиб бормоқда. Аспирантлар сони 1994 йил бошида 1991 йилга нисбатан 17 фоиз ва 1992 йилга нисбатан 6 фоиз камайиб, 50 минг кишини ташкил этди. Бу тамойиллар энг замонавий, илм-фан билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқаришнинг ҳолатига ва унинг ривожланишига салбий таъсир қилмоқда, мавжуд илмий-техника ва технология салоҳиятини, айниқса, ҳарбий саноат мажмуида барбод қилмоқда.

Ижтимоий соҳанинг аҳволи нуфуз вазиятига бевосита таъсир қилмоқда. 1993 йилда россияликларнинг умумий сони 300 минг кишидан зиёдроқ камайди (0,2 фоиз). МДҲ давлатларидан аҳолининг Россияга кўчиб келиши бир йилда деярли 2,5 баравар кўпайиб, 430 минг кишига етган бир шароитда Россия аҳолиси ана шундай даражада камайиб бормоқда. Россиянинг ўзида бола туғилиши бир йилда 200 мингга ёки 13 фоиз камайди, ўлганлар эса 330 минг кишини ташкил этди ёки 18 фоиз кўпайди. 1991 йилнинг охирида аҳолининг табиий камайиши деярли 740 минг кишини (ҳар минг кишидан бештаси) ташкил этди. Бунинг устига, мамлакатнинг 49 минг минтақасида аҳоли камайиши қайд этилди. Бу минтақаларда 90,2 миллион киши ёки бутун Россия аҳолисининг 61 фоизи яшайди.

БОШҚАРУВ

Иқтисодиётдаги умумий нохуш вазият барча даражадаги бошқарув бўғинларининг заифлашуви, федерал ҳукуматнинг қарорлари бажарилмаётгани ёки бу қарорлар жойларда анча бузилаётгани оқибатида бир томондан чигаллашиб бораётган бўлса, иккинчи томондан жиноятчиликнинг, айниқса уюшган жиноятчиликнинг авж олишига қулай шароит туғдирмоқда. Жиноятчилик, айниқса уюшган жиноятчилик иқтисодий соҳада кенг тарқалди, порахўрликни авж олдириб, бошқарув идораларига кириб борди. Оқибатда бошқарув аппарати фаолияти тағин ҳам кўпроқ қийинлашмоқда, иқтисодиётни бошқариш имконияти йўқ бўлиб бормоқда.

Умуман, таърифланган бу манзара ҳозирги ривожланган давлатлардаги бозор хўжалигига мос эмас. Бу давлатлардаги ислоҳотларнинг пировард мақсади дея эълон қилинган бозор иқтисодиёти ўрта ҳол синфларнинг манфаатларини ифодалашга қаратилган. Юқорида таърифланган манзара "инсоний қиёфадаги капитализм"га эмас, "маърифий бозор"га ҳам эмас, балки асрнинг бошларидаги — дастлабки сармоя жамғариш давридаги "ваҳший капитализм"га хос бўлган манзарадир. Бу капитализм ўта бадавлат табақаларнинг манфаатларини ҳимоя қилган бўлиб, у даврда жиноятчилик, бюрократия авж олган, "чангалзор қонуни" амалда бўлгани учун аҳоли ҳақсиз-ҳуқуқсиз бўлиб қолган эди.

БАЗИС ШАРОИТЛАРИ

1992 йилда баён этилган йўналишлар билан амалда эришилган натижалар ўртасидаги, "сўз билан ишда"ги бундай тафовутнинг сабаби нимада?

Бунинг сабаби аввало туб ислоҳоларни амалга оширишга киришиш пайтида Россияда мавжуд бўлган иқтисодий воқелик менсилмаганида, монетаристик концепцияларни ўша пайтда мавжуд бўлган ишлаб чиқариш-хўжалик муносабатларига татбиқ этиб бўлмаслигидадир. Иқтисодий муҳитни ўзгартириш юзасидан жиддий тайёргарлик кўрмай туриб, "фалаж қилиб даволаш" йўлига ўтилди, нарх-навога бирданига эркин тус берилди.

Корхоналарни буйруқ бериш йўли билан бошқаришдан уларни нарх сиёсати билан бошқаришга ўтишга уриниш нархларга эркин тус беришга асос бўлган эди. Бироқ, нарх ҳақиқатан ҳам амал қилиши учун **корхоналар буйруқ таъсиридан холи бўлган чинакам мустақил субъектга айланиши лозим.** Давлат мулки устуворлиги доирасида корхоналарда бундай эркинлик бўлиши мумкин эмас. Бундан ташқари, корхона мустақиллиги қарорлар қабул қилиш эркинлиги ва ҳамкорликнинг энг мақбул турини танлаб олиш эркинлигига асосланади. Асосан, юқоридан қуйига ва қуйидан юқорига алоқалар ривожланган ҳамда маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг ялпи монополизми шароитида бундай эркинлик умуман бўлмайди ҳам.

Рақобат муҳитининг, барча тармоқларда айрим бозорлар монополия тусини олишига тўсқинлик қиладиган жуда кўп майда, ўрта ва йирик корхоналарнинг мавжудлиги нархга эркин тус бериш чоғида бозор муносабатларини шаклантиришнинг яна бир зарур шартидир. Бундай ҳолда ишлаб чиқариш ва маҳсулотлар сифатини рағбатлантирадиган бозор рақобати амал қила бошлайди. Бунинг учун хўжалик юрит шнинг жуда кўп субъектларидан ташқари, корхоналарнинг касод бўлиши механизми ҳам мавжуд бўлиши зарур. 1992 йил бошида буларнинг бирортаси ҳам йўқ эди.

Корхонанинг касод бўлиши тўғрисидаги қонун эндигина қабул қилинди.

Хўжалик юритиш субъектларининг кўплиги муаммосини оммавий хусусийлаштириш ҳал этиши лозим эди.

Ислоҳотнинг биринчи босқичида бу хусусда икки ёндашув мавжуд эди. Г. Явлинский ёндашуви — давлат мулкини хусусийлаштириш ва юксак даражадаги рақобат муҳити пайдо бўлганидан сўнг нархга эркин тус бериш орқали мулк эгаларининг кенг табақасини, хўжалик юритувчи субъектларни вужудга келтириш эди. Е. Гайдарнинг ёндашувига мувофиқ эса, эркин нарх белгилаш негизида давлат мулки объектларига чинакам бозор баҳосини белгилаш зарурлигини кўзда тутиб, хусусийлаштиришдан олдин нархга эркин тус берилиши лозим эди.

Маълумки, Е. Гайдарнинг олдин нархга эркин тус бериш ва сўнгра хусусийлаштириш йўли амалга оширила бошланди. Бироқ, хусусийлаштириш дастури муроса тусида бўлиб, у эркин ким ошди савдосига эмас, балки корхоналарни акциялаштириш ҳамда акцияларни хусусийлаштириш чеклари — "Ваучер"ларни маълум тартибда тақсимлашга асосланган эди. Бу йўл ўртага қўйилган вазифаларни белгиланган ҳажмда бажаришга имкон бермади.

Умуман олганда, нархга эркин тус бериш ва давлат мулкини хусусийлаштириш — хўжалик юритиш шаклини ўзгартириш, бозор муносабатларини вужудга келтиришнинг, яъни бир жараённинг икки томони бўлиб, уларни бир-биридан ажратиб бўлмайди. Бу ишни ягона сиёсатда баравар ва изчиллик билан олиб бориш ҳамда босқичма-босқич амалга ошириш керак.

Россияда чинакам рақобат муҳити вужудга келмади. Кўп тармоқларда ҳаддан ташқари монополизм сақланиб қолмоқда. Кўпинча маҳсулот сифати пасайган бўлишига қарамай, нархнинг асоссиз равишда ошиб кетишига ҳам айни шу ҳол сабаб бўлмоқда.

Яна бир омил шундаки, Е. Гайдар бозор **иқтисодиёти ёрдамчи тармоқларининг куртаклари ҳам бўлмаган бир пайтда** туб ислоҳотни бошлаб юборди. Илгари молия ресурсларини марказлаштирилган тартибда тақсимлаш учун хизмат қилиб келган кредит-банк тизими кутилмаганда зиммасига тушган янги вазифаларни бажаришга тайёр эмас эди. Тўловларнинг ўтмаслиги муаммоси кучайиб кетганига ҳам кўп жиҳатдан шу сабаб бўлди.

Аммо, энг муҳими шундаки, халқ **хўжалигини бошқариш тизимини ўзгариб бораётган шароитга мослаштиришни, яъни бошқарув тизимини қайта тузишни, уни ислоҳ қилишни** кўзда тутадиган ислоҳотларни ўтказиш механизми ишлаб чиқилмади ва тузилмади. Бунинг оқибатида ҳукумат даражасида қабул қилинаётган қарорлар тўла ҳажмда бажарилмаяпти. Натижада, шундай ҳам оғир иқтисодий вазият чигаллашмоқда. Федерал, ўлка ва маҳаллий ҳокимият ўртасидаги ваколатлар ҳанузгача узил-кесил фарқлаб қўйилгани йўқ. Бу ҳол низоли муаммоларнинг вужудга келишига, жойларда вазиятнинг кескинлашувига сабаб бўлмоқда. Москва кўрсатмаларини бажаришдан очиқдан-очиқ бош тортиш ҳоллари юз бермоқдаки, бу — сиёсий вазиятга ҳам таъсир ўтказмоқда.

Умуман, амалга оширилаётган ёндашувнинг камчиликларига тавсиф бериладиган бўлса, улар ҳақиқий муҳитнинг ҳолати, иқтисодий базисининг бозор муносабатларига тайёрлиги билан ана шу муҳитга нархга эркин тус бериш, иқтисодиётни монетаристик услубда бошқаришнинг бошқа дастакларининг ҳар томонлама ўзгартирувчи таъсири ўртасидаги диалектик алоқаларнинг кўп қирралилиги тўғрисида аниқ тасаввурнинг йўқлигига бориб тақалади.

КЎРИЛАЁТГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР

В. Черномирдин ҳукумати иқтисодий ўзгартишларнинг амалга оширилаётган йўли камчиликларини англаб етмоқда ва ислоҳотларнинг бозор иқтисодиётини вужудга келтиришга қаратилган умумий йўлини сақлаб қолган ҳолда унинг энг салбий кўринишларини ўзгартиришга уринмоқда.

Ўтган йилнинг август ойида қабул қилинган "1993-1995 йилларда Россия иқтисодиётини ислоҳ қилиш ва барқарорлаштиришни ривожлантириш" дастурида **"ижтимоий йўналишдаги бозор иқтисодиёти"**ни вужудга келтириш белгиланди.

Дастурда дастлабки босқичнинг устувор йўналишлари сифатида пулнинг қадрсизланиши устидан назоратни кучайтириш, молиявий барқарорликка эришиш, сармоя фаоллигини ошириш, оммавий хусусийлаштириш, бозор иқтисодиётининг ёрдамчи тармоқларини вужудга келтириш ва майда тадбиркорликни ривожлантириш кўзда тутилган. Деҳқончилик соҳасида мулкчилик ва хўжалик юритиш турли шаклларининг тенг ҳуқуқлилиги ва ўз йўлини эркин танлаш таъминланади. Аниқ мақсадларга қаратилган федерал дастурлар орқали саралаб ёндашиш негизида иқтисодиётнинг ички тузилишини қайта қуриш назарда тутилган.

Ижтимоий сиёсат аҳолининг эҳтиёжманд табақаларини қўллаб-қувватлашга, оммавий ишсизликнинг олдини олишга қаратилмоқда.

Россия ислоҳотларининг ўзгартирилган дастури билан юзаки танишганда ҳам, унинг Ўзбекистон раҳбарияти мустақилликка эришган пайтдан бошлаб ўтказиб келаётган сиёсатининг асосий йўналишларига — ижтимоий йўналишдаги бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш сиёсатига ўхшашлиги кўзга ташланади.

Анвар ЗИЁ.

САЙЁРАМИЗ САДОСИ

ЎЙНАШМАГИН АРБОБ БИЛАН...

Америка Қўшма Штатлари Президенти Билл Клинтоннинг Филадельфия штатига сафари чоғида унинг ҳаётига суиқасд қилишга уринган 44 ёшли Пол Уоллинг ҳибсга олинди.

Дастлабки терговы чоғидаёқ Пол Уоллинг Президент ва адлия вазири Жанет Ринони ўлдирмоқчи бўлганини тан олди. Унинг уйи тинтув қилинганда 40 та ўқ отувчи қурол топилди. Ҳеч қандай ҳужжатсиз сақланаётган бу қуроллар бошқа штатлардан олиб келинган деб тахмин қилинмоқда. Агар айбдорнинг қонунсиз равишда уйида қурол сақлагани, уни бошқа штатлардан олиб келгани ва Президент ҳаётига суиқасд қилишга урингани билан боғлиқ айблари тасдиқланса, Пол Уолингни қонун бўйича 95 йилгача қамоқ жазоси кутмоқда, деб хабар беради РАТА – ТАСС ахборот маҳкамаси.

ҚИДИРУВ САМАРАСИЗ ТУГАДИ...

"Алас эйрлайнез" авикомпаниясининг Бразилияда ишлаб чиқарилган БП-110 русумли икки моторли самолёти Панамада ҳалокатга учради.

Дастлабки маълумотларга кўра, Колно шаҳридаги аэропортдан ҳавога кўтарилган самолёт тўсатдан портлаб кетган. Самолёт бўлаклари аэропорт яқинидаги чангалзорга тушган. Ёмғирли об-ҳавода амалга оширилган қидирув ишлари самарасиз тугади. Панама авиация бошқармаси бошлиғи Сосимо Гуардиа журналистлар билан учрашувда бирорта одам тирик қолмаганини айтди.

Ҳалокат сабаблари махсус комиссия томонидан текширилмоқда, деб хабар беради Панама ахборот маҳкамаси.

ЭЛЧИГА ЎЛИМ ЙЎҚ

"Канадиан пресс" ахборот маҳкамаси Канаданинг Россиядаги фавқулодда ва мухтор элчиси Жереми Кинсман ҳаётига суиқасд қилишга уриниш бўлгани ҳақида хабар тарқатди.

Бу хабар инглиз тилида нашр этиладиган "Москоу трибюн" газетасида эълон қилинган. Канада ташқи ишлар вазирлигининг расмий вакили РАТА – ТАСС ахборот маҳкамасининг илтимосига биноан бу ҳақда баёнот берган. Унда таъкидланишича, элчи ҳаётига озарбайжонлик миллатчи гуруҳлар хавф солган. Буни исботлаш учун Канададаги қамоқхоналардан бирида сақланаётган икки нафар озарбойжонлик фуқаро далил сифатида келтирилмоқда. Элчига суиқасд қилишга урининганлар ана шу маҳбусларнинг шериклари деб тахмин қилинмоқда. Канада ташқи ишлар вазирлигининг расмий вакили бу тахмин ҳали исботланмаганини айтиб, тез орада иш юзасидан аниқ хулосалар маълум қилинишига ишонч билдирди.

ДАСТЛАБКИ ЁРДАМ.

Никарагуанинг олти районида кучли қурғоқчилик туфайли экинлар нобуд бўлди ва оқибатда 50 минг оила оч қолди.

Мамлакат ҳукуматининг халқаро ҳамжамиятга кўмак сўраб қилган мурожаатига даставвал Мексикадан ижобий жавоб олинди.

ТАКРОРИЙ ЖИНОЯТЧИЛИК КАМАЙМОҚДА.

Хитойда қонунни бузгани учун қамалиб чиққанларнинг атиги 6 фоизигина қайта жиноятга қўл урар экан.

Ҳукумат вакилларининг таъкидлашича, бунинг сабабларидан бири – мамлакат қамоқхоналарида тарбиявий ишларнинг яхши йўлга қўйилгани бўлса, иккинчиси – собиқ маҳбуслар турмуши ва ишга жойлашиши масалаларининг эътиборда туришидир.

ЯНГИ БАЙРОҚ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Жануби-Шарқий Осиё давлатлари уюшмаси (АСЕАН) Ташқи ишлар вазирларининг конференциясида ушбу минтақавий ташкилотнинг байроғи қабул қилинди.

Шундай қилиб, янги байроқ остида Бруней, Индонезия, Малайзия, Сингапур, Таиланд ва Филиппин мамлакатлари бирлашди.

ҚОЧОҚЛАР УЧУН 200 МИНГ ДОЛЛАР

РАТА-ТАСС ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Жанубий Корея Руанда ва Сараеволик қочқинлар учун 200 минг доллар ёрдам ажратишга аҳд килган.

КАТТА ТАДБИР АРАФАСИДА

Америка Қўшма Штатлари билан Шимолий Корея ўртасида олий даражадаги музокараларнинг учинчи босқичи 5 август куни Женевада бошланади.

Бу ҳақда КХДР Ташқи ишлар вазирлигининг расмий вакили баёнот берди. Унинг таъкидлашича, 21 июль куни Нью-Йоркда томонлар вакиллари ўртасида амалий учрашув бўлиб ўтган.

Маълумки, музокараларнинг учинчи тури 8 июль куни Женевада бошланиши керак эди. Бироқ, Корея Президенти Ким Ир Сеннинг вафоти муносабати билан бу тадбир кейинроққа қолдирилди. 5 август куни бўладиган учрашувда Корея ярим оролидаги ядровий муаммони ҳал этиш ва АҚШ-КХДР ўртасидаги муносабатларни яхшилаш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинади.

ОПЕРАЦИЯ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТДИ.

Руминия Президенти Ион Илиеску буйрак касаллиги билан оғригани туфайли хирургик операция қилинди.

Операцияни мамлакат пойтахтидаги "Элиас" касалхонасининг бир гуруҳ тажрибали врачлари амалга оширган. Соғлиқни сақлаш вазири Юлиан Минку журналистлар билан учрашувда операция муваффақиятли ўтганини, Президентнинг аҳволи яхшилигини таъкидлаган.

КАМБОДЖА ҚИРОЛЛИГИ ҲУКУМАТИНИНГ ТАКЛИФИ

Камбоджа қироллиги ҳукумати Осиё жанубидаги мамлакатлар уюшмасига ўзининг ташқи сиёсат соҳасидаги таклифларини тавсия этди.

Бош вазир ўринбосари, халқаро ҳамкорлик ва ташқи ишлар вазири Нород Сиривут бу ҳақда журналистларга баёнот берди. Унинг айтишича, Камбоджа минтақада тинчлик ва хавфсизликни сақлашга ўз ҳиссасини қўшиш учун тезроқ Осиё жанубидаги мамлакатлар уюшмасига аъзо бўлишга ҳаракат қилмоқда.

ЛЕЙБОРИСТЛАР ПАРТИЯСИНИНГ ЯНГИ РАҲБАРИ

ЛОНДОН. Тони Блэрнинг Лейбористлар партияси раҳбари этиб сайланиши мамлакат оммавий ахборот воситаларининг диққат марказида бўлиб қолди.

Лейбористлар ёш ва серғайрат сиёсатчининг навбатдаги парламент сайловида партия ғалабасини таъминлашига катта умид билан қарамоқдалар, деб хабар беради "Таймс" газетаси.

Жиноят ва жазо

ЖАМОАТЧИЛИКНИНГ ЁРДАМИ

Самарқанднинг "Ютуқ" кўчасидаги уйда қотиллик содир бўлди. Жиноят жойида из қолган, бунинг устига қотилнинг кимлиги ҳақида ҳам тахминлар бор эди — олдин судланган кимса узоқ вақтгача терговчиларга чап бериб юрарди. Жамоатчилик милицияга ёрдамга келди. Милиция қидираётган шахс Урганч кўчасидаги уйлардан бирига яширингани ҳақида шаҳар ички ишлар бўлимига хабар қилишди.

Бу хабар текшириб кўрилгач, милиция капитани А. Юсупов бошчилигидаги оператив гуруҳ аниқ ҳаракат қилиб, айбланувчини ушлади. Ҳозир тергов ниҳоясига етмоқда, айбланувчи тез орада суд олдида жавоб беради.

ТОВЛАМАЧИ ҚЎЛГА ТУШДИ

Ҳозирги пайтда дорихоналарда сотилаётган дори-дармонларнинг тури кўп эмас. Бу аҳволдан турли фирибгарлар фойдаланиб қолишмоқда. Ҳеч жойда ишламайдиган наманганлик 29 яшар йигит хусусий "Озод" корхонаси ходимасига маълум миқдордаги фойда эвазига керакли дорини топиб бермоқчи бўлди. Ундан юз минг сўм-купон пулини олиб бадар кетди. Аёл ваъда қилинган дорини кутиб, вақтни беҳуда кетказди ва ниҳоят милицияга мурожаат қилишга мажбур бўлди. Товламачини қидириб топишди, жабрдийдага пулини қайтариб беришди. Фирибгар эса қонунга мувофиқ жазосини олади.

ЮГУРГАННИКИ ЭМАС, БУЮРГАННИКИ

Шовот туманидаги пахта тозалаш заводи директори С. Вафоев фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини менсимайдиган, "ўз айтганим бўлади", дейдиган раҳбарлар тоифасидан чиқиб қолди. Корхона ихтиёридаги турар жойларни қонуний эгаларига хусусийлаштириб бериш жараёнида амалдаги қонун-қоидаларга эмас, ўз манфаатига қараб иш тутди. "Шохобод" савдо ҳиссадорлик жамияти раиси К. Жумабоев билан тил бириктириб, шу жамият аъзоси Б. Қурбонбоевга завод ихтиёридаги турар жойни "ота мулк" қилиб беришди. Шу иш юзасидан тайёрланган сохта ҳужжатларни туман ҳокимлигига тавсия қилганда, у ердаги масъул ўртоқлар ҳам ўйлаб ўтирмасдан, бу қонунсизликка "оқ фотиҳа" бериб юборди.

Фуқароларнинг конституциявий ҳақ-ҳуқуқларини поймол қилган раҳбарлар тегишли жазосини олди. Адолат қарор топди. Вилоят ҳокимининг фармойиши билан завод директори С. Вафоев вазифасидан четлатилди. К. Жумабоевнинг лавозимида қолиш-қолмаслиги масаласини ҳал қилиш вилоят ҳиссадорлар уюшмаси ҳайъатига топширилди. Турар жойларни хусусий мулк қилиб бериш тўғрисидаги ҳужжатларни пухта ўрганмасдан, ғайриқонуний қарор чиқаргани учун туман ҳокими Й. Хожиев қаттиқ огоҳлантирилди. Бошқа фуқарога тегишли уйни хусусий мулк қилиб олган Б. Қурбонбоев бундай ҳуқуқдан маҳрум этилди.

Рўзимбой ХАСАН,
ЎзА мухбири.

Наманган шаҳридаги "Иттифоқ" маҳалласида очилган "Жаҳонгир-К" хусусий фирмаси ўз фаолияти билан тез орада эл оғзига тушди. Фирма қошида ошхона, чойхона, қассоблик дўкони, музқаймоқ цехи мавжуд. Жамолиддин Камолов бошлиқ ходимлар фирма қошида тикувчилик цехи, чорвачилик фермаси ҳам очишни режалаштирганлар.

СУРАТЛАРДА: фирма ходимлари.

Т.МАҲКАМОВ тасвири.

Шу куннинг мавзуси

КОРХОНАЛАР ХУСУСИЙЛАШДИ. КЕЙИН-ЧИ?

Қашқадарё вилоятидаги бу ташкилотнинг номи гарчи "Давлат саноат концерни" деб аталса-да, тасарруфидаги 23 та корхонанинг барчаси хусусийлаштирилган. Хўш, мулкчиликнинг бу янги усулига ўтилгач, корхоналар фаолиятида қандай ўзгариш юз берди?

— Улар, аввало, тўла мустақилликка эришди,— дейди концерн раҳбари Йўлдош Қораев.— Қандай маҳсулот етиштиради, қанча етиштиради, хомашёни қаердан олади ва кимга сотади — асосан корхона жамоасининг ихтиёрида. Биз уларнинг ишини мувофиқлаштиришда, айрим йирик муаммоларни ҳал этишда кўмаклашамиз, холос.

Бу биринчидан — деб, давом этади Й. Қораев.— Иккинчидан, боқимандалар, хусусан, бюрократик аппарат кескин қисқарди: илгари концерн бошқарувида 300 киши ишлаган бўлса, энди бор-йўғи саккиз киши меҳнат қиляпти. Ҳа, меҳнат қиляпти. Сабабки, бошқарув ходимларининг иш ҳақи асосан тасарруфимиздаги корхоналарнинг даромадига боғлиқ. Бу эса барчани ишлашга, изланишга мажбур қилади.

Фикримнинг исботи сифатида айтай: бир гуруҳ ёш мутахассисларимиз Германия, Болгария, Россия, Беларусь каби мамлакатларга бориб, турдош корхоналарда тажриба орттириб келишди. Дастлабки натижалар ёмон бўлмаяпти. Маҳсулотлар сони тобора кўпайиб, сифати яхшиланмоқда. Янги иш ўринлари очилмоқда. Тикувчилик, тўқувчилик, хусусан, гилам тўқиш, момиқ ишлаб чиқариш, аҳолига пулли хизмат кўрсатиш соҳасида кўзланган режалар ошириб бажарилмоқда. Аммо талай соҳалар, масалан, қандолатчилик, ёғоч, темир-металл буюмлар ишлаб чиқариш борасида ишларимиз анча орқада — хомашё кам. Шундай бўлса-да, қўл қовуштириб ўтирганимиз йўқ, чорасини кўряпмиз. Бунда бизга чет республикалар билан олди — бердидаги мавоза сули қўл келяпти. Янги цехлар очяпмиз. Илгари Қашқадарёда деярли бўлмаган соҳа — макарон ишлаб чиқариш, атлас тўқиш, болалар ўйинчоқлари тайёрлашни йўлга қўйдик. Шаҳрисабзга борсангиз, савдо дўконларида зардўзлик буюмларини кўрасиз. Йўқ, Бухороники эмас, ўзимизнинг чеварларимиз тикишган. Жуда харидоргир. Яккабоғлик усталар тиккан телпагу пўстинлар ҳақида айтмай қўяқолай. Ҳадемай, бутун республика аҳли қишда Яккабоғнинг иссиқ кийимларини кия бошлайди.

Лекин булар — бошланиши, ҳали мақтанишимизга эрта. Буни яхши тушунамиз. Аммо бир гап — ҳақиқат: Президентимизнинг бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш тўғрисидаги талай фармонлари, қабул қилинган қонунлар боис мамлакатимизда тадбиркорлик учун кенг йўллар очилди. Энди мақсадимиз ана шу имкониятлардан фойдаланиб, маҳсулот турини янада кўпайтириш, уларнинг сифатини рақобатбардошли этиш, жаҳон бозорига чиқиш. Бундай саодатли кунларга етишимиз эса ўзимизга боғлиқ.

А. ТАЙПАТОВ,
ЎзА мухбири.

ОҚСОҚОЛЛАР

УШБУ САҲИФА ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИГА БАҒИШЛАНАДИ

ЭЗГУЛИК БЕШИГИ

Ўтмишда ҳам, бугунги кунимизда ҳам халқнинг, одамларнинг бошини силайдиган, қувончу ташвишларига шерик бўладиган даргоҳ — маҳалла жамоаси ўтмиш билан келажакни боғловчи бир кўприк тимсолида энг яхши инсоний фазилатларни ўзида мужассамлаштира олгандир.

Юртбошимиз мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ маҳаллани келажаги буюк давлатнинг таянчи, меҳр-шафқат ва оқибат мактаби сифатида эъзозлаб, унинг ривожига алоҳида ғамхўрлик қила бошлагани ҳам бежиз эмас. Республика "Маҳалла" хайрия жамғармасини ташкил этиш тўғрисидаги Фармон, унинг фаолиятини янада такомиллаштириш, молиявий қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги Вазирлар Маҳкамасининг қатор қарорлари бунинг исботидир. Эндиликда маҳаллалар маҳаллий ҳокимиятнинг энг ишончли таянчи бўлиб қолмоқда десак адашмаймиз. Маҳалла қўмиталарининг ролини ошириш чоралари кўрилмоқда. Вилоят ва туман ҳокимликлари маҳаллалар ривожига, ободончилигига алоҳида эътибор бермоқдалар. Шаҳар, туман, вилоят миқёсидаги ҳар бир фаоллар йиғилишига оқсоқоллар таклиф этилаётгани, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш билан боғлиқ муҳим масалалар муҳокама этилаётганда уларнинг фикр-мулоҳазалари ҳам инобатга олинаётгани фикримизга далилдир. "Маҳалла" хайрия жамғармасини молиявий жиҳатдан мустаҳкамлашда ҳам уларнинг ёрдами катта бўлмоқда. Шу йилнинг ўзида республика "Маҳалла" хайрия жамғармаси хайр-эҳсон тадбирлари учун ҳисобимизга 20 минг сўм, вилоят ҳокимияти 15 минг сўм пул ўтказди. Жамғармамиз қошидаги "Қалдирғоч", "Наврўз" каби кичик корхоналар ҳам кийим-кечак тикиш, ғишт тайёрлаш, паррандачилик соҳасида иш олиб бориб, катта даромад келтирмоқда. Шанбаликлардан ҳам 3 минг сўмдан ортиқ маблағ ўтказилди. Молиявий қўллаб-қувватлашда Ғаллаорол, Фориш, Мирзачўл, Пахтакор туман ҳокимликлари, вилоят дорихоналар бошқармаси, электр тармоқлари корхонаси, халқ таълими бошқармалари фаоллик кўрсатдилар. Жамоамизнинг иш шароити яхши. Вилоят ҳокимлиги биносидан хоналар ажратилиб, транспорт билан таъминланган.

Биз бу ғамхўрликларга жавобан вилоятнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида фаол иштирок этишга ҳаракат қилаяпмиз. Ғаллаорол ва Фориш туманларида кўп болали оилаларнинг 21 нафар фарзандига суннат тўйи қилиб бердик. Болаларнинг ҳаммасига хусусий фирмамизда кийим-кечак тиктирдик. Жиззах педагогика институти касаба уюшмаси ва Ёшлар иттифоқи ташкилоти ташаббуси билан кам даромадли оилалардан келиб ўқиётган 20 нафар талабаларга 10 сўмдан хайрия қилдик.

Шу кунларда республика мустақиллигининг 3 йиллиги, Асосий Қонунимизнинг 2 йиллигини муносиб нишонлаш учун амалий тадбирлар ишлаб чиқдик. Бу қутлуғ айём кунлари ўнлаб ногиронларга махсус аравачалар тарқатилади, сил касалликлари шифохонасига минг сўмлик жиҳозлар олиб берилади ва ҳоказо.

Республикамиз раҳбариятининг кўрсатмалари асосида вилоятда истеъмол бозорини тўлдириш, бозорлардаги нарх-навони тартибга солиш, олибсотарликнинг пайини қирқиш борасида қилинаётган ишларга маҳалла оқсоқоллари ҳам кенг жалб қилинган. Жумладан, деҳқон бозорлари жойлашган маҳаллаларда ўтказилган рейдларда фуқаролар йиғини раислари, маҳаллалардан сайланган халқ ноиблари ҳам иштирок этишди. Натижада деҳқон билан олибсотар ўртасида воситачи шахс ролини бажарган Жиззах шаҳридаги 2 та ҳамда Зомин ва Ғаллаорол туман марказларидаги бозор қўмитаси раислари вазифаларидан четлаштирилди.

Аммо муаммоларимиз ҳам йўқ эмас. Жамғармамиз ташкил этилгандан бери Жиззах, Зомин, Бахмал, Арнасой, Зарбдор туманлари раҳбарлари ҳисобимизга бир сўм ҳам маблағ ўтказишгани йўқ. Демак, улар жамғармамизни молиявий мустаҳкамлаш тўғрисидаги республика ва вилоят раҳбарлари қарорларини бажаришни пайсалга солишаяпти. Ҳозирча фақат Жиззах ва Пахтакор шаҳридаги 35 та маҳалла раислари ва котиблари ойлик маош билан таъминланган. Қишлоқлардаги маҳалла оқсоқолларига ҳам маош тайинлаш лозим. Ҳар бир маҳалла ҳудудидаги умумий овқатланиш ва бошқа маданий-маиший тармоқлар ҳанузгача маҳаллақўм ихтиёрига берилмаяпти. Ўтган йилнинг декабрида Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарори чиққанди. Унинг учта банди — маҳалла қошидаги фирмалар ишлаб чиқараётган маҳсулотларни сотиш учун алоҳида дўконлар ажратиш, бундай кичик корхоналарни маълум муддатга солиқдан озод қилиш, божхона томонидан ушланган моллар ва маҳсулотларни маҳалла дўконларида бевосита халққа сотиш муаммолари вилоятнинг кўп ҳудудларида ҳамон ҳал этилмаяпти. Президентимиз Фармони билан гузарлар қуриш шаҳар жойларда бирмунча жонланган бўлса-да, аммо туманларда ҳали бу ишга қўл урилгани йўқ.

Маҳалланинг ривожи ва истиқболи Ватан келажаги эканлигини унутмайлик. Юртбошимизнинг: "Маҳалла орқали кўп ишларни қилиш мумкин. Ёшларга муносиб тарбия беришда, қадриятларимизни тиклаш ва оммавийлаштиришда мен сиздек табаррук оқсоқолларга ишонаман ва таянаман", деган сўзлари ҳамиша ёдимизда бўлиши лозим.

Насим НОРИЕВ, вилоят "Маҳалла" хайрия жамғармаси раиси.

Қадриятлар, анъаналар, удумлар

ЯХШИДАН НОМ ҚОЛАДИ

ЖИЗЗАХ ТУМАНИ. Яхшибой Эшматов "Зарафшон" жамоа хўжалигида бир умр ҳалол меҳнат қилиб, уста пахтакор сифатида элга танилган эди. Қишлоқдошлари ўртасида биринчи бўлиб мукофотга "ГАЗ-21" "Волга" машинаси олган ҳам, қатор орден-медалларга сазовор бўлган ҳам шу киши бўлади. Яқинда қишлоқ фуқаролар йиғини тавсиясига кўра туман ҳокими кўчалардан бирига марҳум Яхшибой Эшматов номини бериш ҳақида қарор қабул қилди.

БОЛАЛАР ВА КЕКСАЛАР ЭЪТИБОРДА

ДЎСТЛИК ТУМАНИ. Дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш корхонаси, нефть базаси каби бир нечта ташкилотлар ҳомийлигида туман марказидаги маҳаллаларда қариндошлари оиласида яшаётган етим болаларни "Ёшлик" ошхонасига тўплаб, ўзига хос байрамона тадбир ўтказилди.

Бундай ғамхўрликдан ногирон кексалар ҳам четда қолаётгани йўқ. Мамажон Дадажонов номли ижара-ширкат уюшмасида яшовчи биринчи гуруҳ ногирони Ҳолбой Матиевга вилоят ижтимоий таъминот бошқармаси ногиронлар аравачаси ҳадя этди.

ТОҒ ГИЁҲЛАРИДАН ДОРИ-ДАРМОНЛАР

ҒАЛЛАОРОЛ ТУМАНИ. Қўйтош ва Молгузор тоғлари шифобахш ўсимликларга ниҳоятда бой. Халқ орасидан чиққан табиблар қадимда бу гиёҳлардан дори-дармонлару малҳамлар тайёрлаб кишиларни дарддан фориғ қилганлар. Ҳамма ерда дори-дармон танқислиги рўй бериб турган ҳозирги пайтда туман ҳокими тўртта жойда тиббиёт йўли билан дорилар тайёрлаш ва сотиш дўконлари очишга қарор қилди. Бу дорихоналарда, шунингдек, гиёҳлардан олинган турли хилдаги шарбатлар ҳам бўлади.

Ибратли томони шундаки, бу ишларнинг бошида қишлоқ фаоллари, маҳала оқсоқоллари туришади.

СПОРТ БАЙРАМИ

ЖИЗЗАХ ШАҲРИ. Туман халқ таълими бўлими жамоаси ғайри оддий спартакиада ташкил этди. Унда шаҳар маҳалаларидаги боғчаларнинг тайёрлов гуруҳи болалари велосипедда пойга, арқон тортишув, узоққа сакраш, шашка каби спорт турлари бўйича белашдилар. Бу спорт байрами жажжи ўғил-қизлардан кўра ота-оналарга кўпроқ завқ бағишлади. Улар ўз фарзандларининг қанчалик соғлом ва эпчил эканлигининг гувоҳи бўлдилар.

"Хайробод" маҳалла фаоллари эса "Ишонч" кичик корхонаси жамоаси ҳомийлигида узоқ йил шу қишлоқда жисмоний тарбия ўқитувчиси бўлиб ишлаган Сарвар Орзиқулов хотирасига бағишлаб футбол мусобақаси уюштирди. Турнирда ғолиб чиққан учта жамоа ўзларига берилган 400 сўмлик мукофот пулини ва шахсий совғаларини марҳумнинг оиласига топширдилар.

АҲОЛИ БИЛАН ОЧИҚ МУЛОҚОТ

ПАХТАКОР ТУМАНИ. Барча маҳаллаларда халқ билан очиқ мулоқотлар ўтказиш анъанага айланиб бормоқда. Мулоқот кунида оқсоқолларнинг ярим йиллик иш фаолияти бўйича ҳисоботи эшитилади. Йиғилишда туман ва шаҳар ҳокими бошчилигида шу ҳудуддаги барча ташкилот ва корхоналарнинг раҳбарлари қатнашадилар ва аҳолини тўлқинлантираётган саволларга жавоб берадилар. Бундай мулоқотлар йиғилиб қолган кундалик муаммоларни ўз ўрнида ечишга ёрдам бермоқда.

Раҳматулла ЮНУСОВ, "Халқ сўзи"нинг жамоатчи мухбири.

Суронли кечмишни эслаб...

Қурбон Ҳайдаров ва Ғани Очиловларни нафақат такси саройидагилар, балки Жиззах шаҳрининг барча маҳаллаларидаги аҳоли яхши билишади. Улар ўзларига бириктирилган "Волга"ларини узоқ муддат таъмирловсиз бошқариб, тоза сақлаб, элга хушмуомалалик билан хизмат қилаётганликлари туфайли кунлик режаларини ҳам кам-кўстсиз адо этмоқдалар.

СУРАТДА: Қ. Ҳайдаров ва Ғ. Очиловлар ўзаро суҳбатда.

З. ИМОМНАЗАРОВ тасвирга олган.

Ҳомийлар

ЧЎЛДАГИ "ОЛТИНКЎЛ"

Пахтакор шаҳри яқинда ўзининг 25 йиллигини нишонлади. Бу давричида Мирзачўлнинг қоқ марказидаги ушбу масканда бир қанча саноат корхоналари қад ростлади. Шаҳарнинг иқтисодий ривожланишига унинг ҳудудидаги мавжуд еттита маҳаллалар салмоқли ҳисса қўшди. "Олтинкўл" ана шулар ичида энг "кенжаси"дир. Ташкил этилганига эндигина бир йил тўлди.

"Олтинкўл"нинг ҳам тарихи бор. Чорак аср муқаддам турли жойлардан келган ёшлар темир йўлнинг ўнг томонида шаҳар бунёд эта бошлайдилар. Ўшанда ҳали истироҳат жойлари бўлмагани туфайли сўл тарафда бир кўл барпо қиладилар. Кейинчалик кўл қаровсиз аҳволда атрофи ҳувиллаб қолган эди. Ҳозирги ёшлар ҳам ана шу кўл атрофида мўъжазгина шаҳарча қуришяпти. Улар маҳаллаларига рамзий маънода "Олтинкўл" дея ном қўйишди-ю, лекин бугунги иқтисодий қийинчилик даврида кун сайин қалашиб бораётган муаммоларни ечолмай бошлари қотишди. Бундай пайтда фуқаро сифатида томошабин бўлиб туролмадик. 112-автокорхона жамоаси билан гапни бир жойга қўйиб, ҳомийлик қилишга қарор қилдик.

Фуқаролар йиғини раиси Оқилжон Турсунбоев билан биринчи галда ечилиши лозим бўлган муаммоларни рўйхатга олдик. Ишни йўл қуришдан бошладик, сўнгра хонадонларга газ, электр уладик, ичимлик суви ўтказдик. Бу ишларнинг барчаси ҳ мийлар маблағи ва ҳашар йўли билан амалга оширилди. Яқинда маҳалла аҳли олти ойлик ҳисобот йиғилишига тўпланди. Унда янаям кўпроқ муаммолар борлиги аниқланди. Ўша тарихий кўл бўйидан гузар қуришга келишиб олдик. Гузарда идора, савдо ва маиший хизмат тармоқлари, мактаб, боғча, истироҳат боғи барпо этилади. Булар айтишгагина осо , бироқ халқимизда "кўз қўрқоқ, қўл ботир" деган нақл бор. Қолаверса, туманимизда бу й л пилла ва ғалладан мўл ҳосил йиғиб олинди. Ғўзанинг ҳам ривожи баланд, пахта сотиш режасини бажарсак, барча ишларимиз юришиб кетиши аниқ. Чунки шунда бюджетдан бизучун етарли маблағ ажратилади. Қолганига яна ҳашар ташкил этамиз.

Эндигина юздан зиёд оила қўним топган, саккиз юз аҳоли яшаётган кичик маҳалламиз каттагина йўлдош шаҳарчага айланадиган кунлар яқин. Уни ўзимиз яратамиз.

Ислом БОЗОРОВ, Пахтакор туманининг қурилишдан фойдаланиш ва таъмирлаш участкаси бошлиғи.

Гиёҳвандлик — бало!

ЁРДАМИНГИЗ КЕРАК

Табиийки, давлатни жисмонан соғлом ва етук кишилар бошқаради. Улар эса ҳозир сиз ва биз тарбия қилаётган фарзандларимиздир. Шундай экан, ёшларимизни, аввало, йигирманчи аср вабосига айланиб бораётган гиёҳвандлик балосидан асрашимиз лозим.

Афсуски, гуруч курмаксиз бўлмаганидек, тоғлиқ қишлоқларимизда айрим ёшлар кўкнори экиш ва сотиш билан шуғулланмоқдалар. Баъзи ота-оналар, қишлоқ фаоллари, фуқаролар йиғинлари раислари бундан воқиф бўлишса-да, кўрмасликка, билмасликка олишади. Бу билан улар ўз фарзандларининг жиноятларига шерик бўлиб қолишаётганлигини ҳис этишармикин? Шундай ҳоллар ҳам бўладики, кўкнори экқан ёки сотаётган бирон ўспирин қўлга тушса, унинг кекса, касалманд отаси ёки онаси ўртага тушади. Улар "мен экканман, ўзим, сот дедим, нима қилсанг мени қилавер", дея кўз ёш тўкиб туриб оладилар. Айрим пайтлари жиноятчини жавобгарчиликдан олиб қолиш учун маҳаллаларнинг обрўли кишилари, фуқаролар йиғини раислари, хўжаликлар раҳбарлари ижобий тавсифнома ҳам беришади.

Ҳозир айни кўкнори пишиб етилаётган пайт. Шуни ҳисобга олиб, яқинда "Кўкнори-94" операциясини ўтказдик. Аниқланишича, 75 нафар шахс ўз томорқасида кўкнори етиштираётган экан. Жами 2167 квадрат-метр майдондаги кўкнори йўқ қилиб ташланди. Саккиз кишидан 28,5 килограмм оғу тортиб олинди. Эллик кишининг жиноий иши тергов органларига оширилди.

Ўрмон хўжалиги ходимлари, тоғ бегилари арчазорлар орасига экилган кўкноризорларни кўрсалар-да, кўрмасликка оладилар. Асосан томорқаларга, тоғ ён бағирларига экилган кўкнори майдонлари Оқтош ва Бахмал қишлоқ фуқаролар йиғинлари ҳудудига тўғри келади. Биргина Боғишамол фуқаролар йиғинига қарашли қишлоқларда ўн киши томорқасига наша экканлигини аниқланди ва йўқ қилинди.

Шуни унутмаслик кераки, гиёҳвандликка қарши курашни фақат ички ишлар органлари кучи билан йўлга қўйиб бўлмайди. Бу ишда биз энг аввало қишлоқдошлар, жамоатчилик кўмагига таянамиз. Ахир, ўзингиз ўйлаб кўринг, тоғли қишлоқда яшовчи ҳар бир фуқаро бир-бирини танийди, бир-бирларининг шуғулланаётган ишларидан ҳам огоҳ бўлади. Баъзан кексалар суҳбатидан "фалончининг ўғли чекармиш, ичармиш, ўғирлик қилибди", деган гапларни эшитиб қоламиз. Наҳотки, мана шу оқсоқоллар ўз қишлоғида кўкноричилик билан машғул бўлаётганларни билмайдилар, дейсиз. Билишади, аммо фош қилишдан истиҳола қилишади. Бундай лоқайдлик яхшиликка олиб бормайди. Эртанги кунда кўпчиликни гиёҳвандлик касофатига мубтало қилади, холос. Шунинг учун биз фуқаролар йиғинларига, ҳар бир қишлоқ, ҳар бир кўча оқсоқолларига мурожаат қиламиз. Келинглар, азизлар, ёшлар ўртасида тушунтириш ишлари олиб борайлик, соғлом турмуш тарзини вужудга келтирайлик.

А. САТТОРОВ, Бахмал тумани ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция майори.

Диққат, тажриба!

Тўйлардаги исрофгарчиликка чек қўйилди

Биз йил бошида маҳаллани ободонлаштириш, урф-одатларимизни эъзозлаш, тўй ва маросимларни тартибга солиш, фуқароларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида катта тадбирлар белгилаган эдик. Бу ишимизни вилоят ҳокимлиги маъқуллаб, уни кенг ёйиш юзасидан алоҳида қарор қабул қилди.

Мана, ярим йилдирки, мазкур тадбир асосида иш юритаяпмиз. Маҳалламиз, "Дўстлик" деб аталади. Боиси — ҳудудимизда ўндан зиёд миллат ва элатга мансуб уч минг аҳоли яшайди. Уларнинг ҳар бирининг ўзига хос удумлари, тўй-маъракалари мавжуд. Биз буни маъқуллаган ҳолда, фақат ортиқча сарф-харажатлар, чиқимларнинг олдини олаяпмиз. Илгарилари қизларимизнинг фотиҳа тўйига битта новвос ва бир қўй, 100 килограмм гуруч, 40 килограмм ёғ, кўплаб мева-чева сарф қилинган бўлса, ҳозир 4 кило ош дамлаб, ишдан кейин энг яқин қариндош ва қўшнилар билан тўй ўтказилаяпти.

Аввало "Сендан мен камми?" деган тушунчага барҳам бердик. Эндиликда одамларимиз ҳолига қараб элга дастурхон ёзишмоқда. Суннат тўйларини ҳам чиқимсиз ўтказаяпмиз. Иқтисодий қийинчиликлар ҳозир ҳар бир хонадонга ўз ҳукмини ўтказаётгани сир эмас. Баъзи оилалар ойма-ой меъёрлаштирилган озиқ-овқатларни базўр олиб турганларини ҳам яхши биламиз. Шундай шароитда ароқнинг донасини 30-40 сўмдан олиб, тонготаргача базм беришларга чек қўйганимиз элга маъқул келди.

Лекин барибир кўпчиликдан чиқаркан. Шаҳримизда келин тушириш тўйларидаги фотиҳа, никоҳ, қиз базми, катта тўй каби маросимларни икки-уч кун давомида асъаса-ю дабдаба билан ўтказаётган бойваччалар ҳамон учраб турибди. Уларни жиловлашга маҳаллақўмларнинг кучи етмайди. Ҳокимият органлари эса бунинг олдини олишга шошилишмаяпти.

Маҳаллақўм қошида савдони назорат қилувчи комиссия ишлаб турибди. Халқ талаби бўйича ойда икки марта савдо дўконлари фаолияти ўрганилиб, аниқланган камчиликлар маҳалла аҳли ўртасида муҳокама қилинаяпти. Деҳқончилик билан шуғулланаётганларга, мол-қўй боқувчиларга қулайликлар яратганмиз, махсус савдо расталари ташкил этганмиз, бироқ зинҳор уларнинг ўз маҳсулотларини бозор нархида қиммат сотишларига йўл қўймаймиз.

Ободончилик, тозаликни сақлашга эътибор айниқса катта. Тадбирларимизда белгиланганидек, бу ишда ҳудудимиздаги барча ташкилот ва корхоналар моддий, иқтисодий ва маънавий ёрдам беришга мажбурдирлар. Ҳар бир фуқаро шу йил энг камида 5 тадан дарахт ўтказиб, саратоннинг иссиғидан омон сақлаб парваришлаяпти. Бундан ташқари, шаҳримиз кўчаларида неча ўн минг ёғочбоп тераклар мавжуд. Уларни бир қанча корхоналарга бўлиб бердик. Шарти шуки, улар кесилган ҳар туп терак эвазига ўн тупдан янги кўчат ўтказиб беришади. "Кимнинг кўчаси тоза, ҳовлиси чиройли?" деган кўрик-танлов ўтказиш тараддудини кўраяпмиз. Кўчаларимизга Қорабулоқнинг оқар сувини келтириш режасини тузиб қўйдик...

Турғунбой ТОШТЕМИРОВ, Ғаллаорол шаҳридаги "Дўстлик" маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Яхши фазилатли кишилар

ЎТТИЗ ЁШЛИ "ОҚСОҚОЛ"

Сарлавҳани ўқибоқ ажабланишингиз тайин. Чунки оқсоқол деганда ҳаммамиз нуроний қарияларни тушунамиз. Лекин... шунақаси ҳам бўларкан. Буёғини суриштирсангиз, Бахтиёр маҳалла оқсоқоллигига сайланганда... эндигина йигирма беш ёшга қадам қўйган эди. Ахир халқимиз "Ақл ёшда эмас, бошда", деб бежиз айтмаган-да. Бўлмаса, Жиззах воҳасидаги олти юздан зиёд иштирокчи ичида "Маданият" ва унинг ёш раиси "Энг ибратли маҳалла ва энг ибратли маҳалла оқсоқоли" республика-кўрик танловида иккинчи ўринни олармиди!

Аслида "оқсоқол"нинг ёши кичик бўлгани билан маҳалланинг "ёши улуғ". У бундан эллик беш йил муқаддам ташкил топган эди. Дастлаб "Вокзальная" деб юритиларди. Урушдан биринчи гуруҳ ногирони бўлиб қайтган Ибод Шодиев 1946 йилда маҳаллақўм раислигини Катя опа деган аёлдан қабул қилиб олиб, қирқ уч йил давомида жамоатчилик асосида ишлади. Ўша пайтлар бу ҳудудда жами 42 оила тарқоқ ҳолда яшарди. Ибод ака велосипедда кунда бир бор барча хонадонларнинг иссиқ-совуғидан хабар олиб турарди.

Энди Бахтиёрга келсак, шундай қадимий жойга бу каби табаррук инсон ўрнига раис бўлиш тушига ҳам кирмаганди. Унинг қисқача таржимаи ҳоли кўпларда катта қизиқиш уйғотиши мумкин. Бахтиёр шу маҳаллада ўсиб улғайди. Ёшлигидан тиришқоқ, чаққон, меҳнатсевар бўлиб вояга етди. Шунданми, жуда эрта оғизга тушди. Бир йил Сайхон паррандачилик фабрикаси қурилишида ишлагач, Жиззах политехника институтининг қурилиш муҳандислиги факультетига ўқишга кирди. Оилада ота йўқ, ёлғиз онасининг рўзғор тебратишга кучи етмасди. Шу боис у машғулотлардан кейин нон комбинатида юк тушириб, пул ишларди. Аммо институтда ҳам, маҳаллада ҳам жамоат ишидан, хизматдан асло қочмади. Дипломни олгач эса армия хизматига жўнади. Икки йилдан сўнг катта лейтенант, самбо курашчиси, бўлиб қайтди.

Шу ердаги ҳунар-техника билим юртида уста-ўқитувчилик қилди. Йил ўтмай унинг катта ижтимоий фаолияти бошланди — шаҳар кенгашига депутат қилиб сайланди.

Маҳалладошлар ёш муҳандиснинг хизматларидан рози эдилар. Шу туфайли ҳам 1989 йилда уни ўзларига "оқсоқол" қилиб сайладилар. Бу даврга келиб маҳалла энига ва бўйига ўн баробар кенгайган, у ерда 23 миллатга мансуб 8200 аҳоли истиқомат қиларди.

Бахтиёр дарҳол ўн уч нафар маслаҳатчиларни, кўча оқсоқолларини тўплаб ишга киришди. Йигирма йилдан бери ёритилмаган кўчаларга нур келди, асфальт ётқизилди. Тўй-маъракаларни тартибга солиш бўйича тадбирлар белгиланди. Маҳалланинг ярмини хотин-қизлар ташкил этади. Уларнинг ҳол-аҳволидан хабардор бўлишда маҳалла котибаси, саксонни қораласада қирчиллама қувватли Ҳадича ая Жабборова Бахтиёрга энг яхши ёрдамчи бўлди.

Маҳаллада ҳашар кенг йўлга қўйилди. Убайдулла Инатов кўчасида яшовчи ёлғиз қария Анна Блугинадан ариза тушгач, мавзе оқсоқоли Шукур Оллоёров ҳашар ташкил этиб, унинг ҳовлисини девор билан айлантириб, эшик ўрнатиб берди.

Миллий қадриятларимизга қай даражада эътибор берилаётганини бу ерда ҳар қадамда сезиш мумкин. Наврўз байрами олдидан энг яхши кўча учун ўтказилган кўрикда Ивановская кўчаси ғолиб деб топилди ва маҳалла жамғармасидан 275 сўм мукофот берилди. Кўча оқсоқоли Маҳмуджон Аъламов бу пулларни маҳалланинг жамғармасига топширди, кўчанинг кўп миллатли аҳолиси шу пулга кўчамизни таъмирлаб бера қолишсин, дейишибди. Фитр рўза учун мазкур кўча аҳлидан йиғилган 800 сўмни ҳам Маҳмуджон ака 13 та ночор оилага тақсимлаб берибди.

Оила йили муносабати билан маҳалла аҳли яна бир қадимий анъанани тиклашга жазм этди: 25 ва 50 йил бирга турмуш қурган оилалар аниқлаб чиқилди. Улар тўққизта экан. Тўққизта "Волга" жиҳозланиб, фахрий "келин-куёвлар" шаҳар кўчалари бўйлаб сайр қилдирилгач, маҳалла гузарида катта тўй базми ўтказилди. Ҳамроқул ота Қўлдошев сўз олиб, кўзлари ёшланган ҳолда, "баракалла ўғлим, ташаккур аҳли маҳаллам, биз уч метр бўз мато-ю, эшшак аравада тўй ўтказгандик. "Олтин тўй" ўшанда хаёлга келмаган эди," деди.

Кейинги бир йилда хайрия учун уч минг сўм сарфланибди. "Сўғдиёна" фирмасининг шу маҳаллада жойлашган учта корхонаси орқали минг жуфт калиш келтирилиб, биринчи галда чол-кампирларга тарқатилди. Маҳалланинг умумий йиғилиши қарори билан кўп болали ва кам даромадли 1200 оиланинг 1994 йил учун газ ва сув тўловларига икки минг сўм миқдорида маҳалла ҳисобидан ўтказиб берилди. Уйларни, дарахтларни оқлаш, тартибга солиш учун аҳолига йигирма тонна оҳак бепул тарқатилди.

Халқ ҳунармандчилиги ҳам бу ерда ривож топган. Деҳқон бозори ҳудудида чархчилик, чегачилик, темирчилик, тунукасозлик устахоналари ишлаб турибди.

Ҳашар йўли билан маҳалланинг янги, замонавий гузари қуриб битказилди. Гузар мажмуида "Сарбон" кичик корхонаси, радио-телеустахона, хўжалик моллари дўкони, умумий овқатланиш шахобчаси, маҳалла идораси ва бошқалар жойлашган. Гузар ҳовлисида бир неча сотихлик нокзор барпо этилди. Яқин орада бу ерга оқар сув келтирилади. Боғ тўридан ажойиб чойхона қурилади.

Маҳаллаларда бешик тўйидан тортиб, эндигина тетапоя бўлаётган болажонлар пойидан кулча юмалатиб "тушовини ечиш" маросимигача биронта удум унутилгани йўқ. "Оила ва одамийлик" мавзусида ўтказилаётган давра суҳбатлари, республика маданий-маърифий маркази ҳомийлигида олинган бир соатлик "Менинг маҳаллам" телекўрсатуви ҳам жамоанинг обрўсини белгилаб турибди. Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан урушда ҳалок бўлган ва бедарак кетганлар хотирасига ёдгорлик ўрнатилмоқда.

Шу йилнинг март ойида республикадаги энг намунали маҳалла, энг ёш "оқсоқол" сифатида Бахтиёр Соатов юртбошимизнинг табрик хатини олишга муяссар бўлди. Бу олқиш нафақат "Маданият" маҳалласи ва Бахтиёрлар оиласининг, балки Жиззах шаҳри фаолларининг ҳам дилларига қувонч бағишлади.

Ватан маҳалладан бошланади. Уни Бахтиёр сингари иқтидорли ёшлар бошқарар экан, у янада кўркам, мустаҳкам бўлишига шубҳа йўқ

Ҳайитбой НАБИРАЕВ, "Халқ сўзи" мухбири.

"Манас" халқ эпосининг 1000 йиллигига тайёргарлик кетаётган шу кунларда Дўстлик туманидаги "Манас" ижара-ширкат уюшмаси деҳқонлари бу тўйга ажойиб туҳфа ҳозирладилар. Давлатга 2 минг тоннадан зиёд ғалла топширилиб, бу соҳадаги режа бажарилди. Қарийб 900 тонна буғдойни аҳолига тақсимлаб бериш режалаштирилган.

СУРАТДА: уюшма раиси Мардон Бойзоқов (ўртада) комбайнчилар Э. Расулов, К. Ҳакимов, Б. Топқонов, М. Олтмишевлар билан майдонлардаги сўнгги дон-дунни йиғиштириб олиш хусусида суҳбатлашмоқда.

З. ИМОМНАЗАРОВ олган сурат.

БАНК ВА МИЖОЗ МУНОСАБАТЛАРИДА ЯНГИ БОСҚИЧЛАР

Республикамиз банк тизими ислоҳотининг асосий мақсадларидан бири-хўжалик юритувчи субъектлар орасидаги ўзаро ҳисоб-китобларни ўтишини тезлаштиришдан иборат.

Шу кеча кундузда Марказий банк Тижорат банклари билан биргаликда Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 18 мартдаги қарорида банк тизимини компьютерлаштириш — электрон тўловлар тузимини жорий этиш борасида кўрсатиб ўтилган топшириқни бажариш устидан фаол иш олиб бормоқда.

Электрон тўлов тузими тўлиқ жорий этилгунча банклар билан юридик ва жисмоний шахслар ўртасидаги муносабатлар томонларнинг ўзаро жавобгарлиги ва тўловлар ўтишининг аниқ муддатлари қуйида келтирилган шартномада аниқ кўрсатиб берилган.

Табиийки, тўловларнинг тез ўтишида энг аввало корхона ва ташкилотларнинг ўзлари манфаатдордирлар. Шунинг учун ҳам банклар билан қуйида қайд этилган шартномани қайта тузиш учун хўжалик юритувчи субъектлар шошилишлари керак.

Ҳозирги кунда ҳисоб-китобларнинг тез ўтишига тўсқинлик қилувчи асосий сабаблардан бири — бу Марказий банкнинг жойлардаги клиринг марказларида очилган тижорат банкларининг вакиллик ҳисоб варақаларида маблағнинг йўқлигидир. Тижорат банкларининг Марказий банкда вакиллик ҳисоб варағининг очилиш тартиби бошқа тижорат банклари хизмат кўрсатаётган мижозлар томонидан йўқ маблағларнинг келиб тушишидан сақлаш ва натижада йўқ маблағлар ҳисобидан эмиссия бўлишини олдини олиш билан узвий боғланган.

Марказий банк томонидан қилинган таҳлиллар шуни кўрсатадики, мижозларнинг ҳисоб варақларида маблағ бўлган ҳолда, тўловларнинг ўтмаслигининг сабаби тижорат банклари вакиллик ҳисоб варағидаги дебет қолдиғи бўлиши эмас, балки мижозларнинг маблағини юз фоиз кредит ресурслари сифатида бериб юборилганлиги сабабли содир бўлмоқда. Ушбу вазиятни ҳисобга олган ҳолда Марказий банк 1994 йил 25 июлдан бошлаб Тижорат банкларига мижозларнинг ҳисобидаги бўш сақланаётган маблағларини депозитга ўтказмасдан туриб кредит ресурси қилиб ҳисобламасликлари ҳақида кўрсатма берди.

Тижорат банклари мижозларнинг бўш турган маблағларининг маълум қисмини келишилган муддатга ва фоиз тўлаш шарти билан депозитга қабул қиладилар.

Бу мижозларга бўш турган маблағларидан унумли фойдаланиш имконини беради.

КЛИРИНГ МАРКАЗИ БИЛАН ТИЖОРАТ БАНКИ ЎРТАСИДА ҲИСОБ-КИТОБ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШГА ДОИР ШАРТНОМА

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ———————— вилоят бошқармасининг Клиринг маркази "Клиринг маркази тўғрисида Низом" асосида иш юритувчи ——————— (Клиринг маркази раҳбарининг фамилияси, исми, отасининг исми, лавозими)

орқали ва тижорат банки ——————— бўлими (бошқармаси, филиали) ўз Низоми (Устави) асосида иш олиб борувчи ——————— орқали (тижорат банки раҳбарининг фамилияси, исми, отасининг исми, лавозими)

(бундан кейинги ўринларда "Томонлар" деб аталади) ушбу шартномани қуйидагилар тўғрисида туздилар:

1. Вакиллик ҳисоб варағи бўйича операциялар мавжуд маблағлар доирасида амалга оширилади.

Тижорат банки бўлими вакиллик ҳисоб варағи бўйича дебет қолдиғига йўл қўйгани учун Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига дебет қолдиғи бўлган ҳар бир кун учун йилига 350 фоиз миқдорида жарима тўлайди. Жарима вакиллик ҳисоб варағидаги дебет қолдиғи тугатилганидан кейин ундирилади.

2. Томонларнинг мажбуриятлари

2.1. Клиринг маркази

2.1.1. Клиринг маркази тижорат банкидан кундузи соат 12 гача олинган тўғри расмийлаштирилган ҳужжатлардаги маълумотларни шу куннинг ўзида вакиллик ҳисоб варағининг дебет ва кредит қисмларига ёзиб қўяди.

Клиринг маркази нотўғри расмийлаштирилган ҳужжатларни тижорат банкига қайтаради ва қайтариладиган тўловлар суммасининг 10 фоизи миқдорида баҳс-мунозарасиз тартибда жарима ундириб олади.

2.1.2. Клиринг маркази тижорат банки ҳисоб варағи бўйича тўловлар шу куннинг ўзида амалга оширилишини таъминлайди.

Клиринг маркази операция кечиктирилган ҳар бир кун учун тижорат банкига тўлов суммасининг 3 фоизи миқдорида, аммо муддати кечиктирилган тўлов суммасининг 50 фоизидан ошмайдиган миқдорда жарима тўлайди.

2.1.3. Клиринг маркази операция куни эрталаб соат 10 га қадар вакиллик ҳисоб варағидан кўчирмаларни иловалари билан бирга тижорат банкига беради.

2.1.4. Клиринг маркази тижорат банки номига келган пул ўтказмаларини унинг вакиллик ҳисоб варағига қуйидаги муддатларда киритиш мажбуриятини олади.

— Тошкент шаҳрида — 3 иш куни;
— вилоят доирасида — 4 иш куни;
— республика доирасида — 9 иш куни.

Клиринг маркази кечиктирилган ҳар бир кун учун тижорат банкига тўлов суммасининг 3 фоизи миқдорида, аммо муддати кечиктирилган тўлов суммасининг 50 фоизидан кўп бўлмаган миқдорда жарима тўлайди.

2.1.5. Клиринг маркази маблағларнинг 871 — ва 890-ҳисоб варақлар орқали ўтказилишига жавобгар ҳисобланмайди.

2.2. ТИЖОРАТ БАНКИ

2.2.1. Тижорат банки Клиринг марказидан кундуз соат 12 гача олинган тўғри расмийлаштирилган ҳужжатлардаги маълумотларни шу куннинг ўзида вакиллик ҳисоб варағининг дебет ва кредит қисмларига ёзиб қўяди ёки мижознинг ҳисоб варағи ҳисобидан чиқаради.

Тижорат банки вакиллик ҳисоб варағи бўйича амалга ошириладиган операция кечиктирилган ҳар бир кун учун Клиринг марказига тўлов суммасининг 3 фоизи миқдорида, аммо муддати кечиктирилган тўлов суммасининг 50 фоизидан кўп бўлмаган миқдорда жарима тўлайди.

2.2.2. Тижорат банки операция куни эрталаб соат 10 га қадар вакиллик ҳисоб варағидан кўчирмаларни иловалари билан бирга Клиринг марказига беради.

3. Тижорат банки билан Клиринг маркази ҳар ҳафтада ҳисоб варақларидаги қолдиқларни ўзаро тасдиқлайдилар.

4. Ушбу шартнома унга имзо чекилган кундан бошлаб кучга киради.

Тижорат банки Клиринг маркази
——————— ———————
——————— ———————

Намунали шартнома лойиҳаси

Ҳисоб-китобларга доир банк хизмати кўрсатиш учун ШАРТНОМА

——————— шаҳри 199—-йил "—-"———

Ўз Устави асосида иш юритувчи ——————— (хўжалик органининг номи)

(кейинги ўринларда "Мижоз" деб аталади) ——————— (Мижоз вакилининг фамилияси——————— ——————— (исми, отасининг исми ва лавозими)

орқали бир томондан ва ўз Устави асосида иш юритувчи ——————— (тижорат банки номи)

—— (кейинги ўринларда "Банк" деб аталади) ——————— ——————— (Банк вакилининг фамилияси, исми, отасининг исми ва лавозими)

орқали иккинчи томондан ушбу шартномани қуйидагилар тўғрисида туздилар:

1. Шартнома моҳияти

1.1. Банк томонидан Мижозга доир ҳисоб-китоб-пул операцияларини амалга ошириш.

1.2. Банк томонидан Мижозга касса хизмати кўрсатиш ва унинг касса операцияларини олиб бориш.

2. Шартноманинг асосий қоидалари

2.1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг 1993 йил 23 майдаги 1-Йўриқномасига асосан Мижоз тегишли ҳужжатларни Банкка тақдим этади, Банк Мижоз учун алоҳида баланс ҳисоб варағида ҳисоб-китоб, жорий ва бошқа турдаги ҳисоб варақлар очади. Ҳисоб варақни очиш учун ——— сўм миқдорида, уни қайта рўйҳатга олиш ва қайта расмийлаштириш учун ——— сўм миқдорида бир марталик тўлов ундириб олинади.

2.2. Банк Мижознинг топшириғи бўйича қуйидаги операцияларни амалга оширади:

— товар-моддий бойликлар, хизмат кўрсатиш, ижро ҳужжатлари, олинган мажбуриятлар ва бошқалар учун ҳақ тўлаш;
— тушган маблағларни Мижоз ҳисоб варағига ўтказиш;
— маблағларни Мижоз ҳисоб варағидан ўтказиш ва бериш.

2.3. Ҳисоб-китоб-пул операциялари Мижоз Банкка қуйидаги ҳисоб-китоб ҳужжатларини бериши орқали амалга оширилади: тўлов топшириқномалари, тўлов талабнома-топшириқномалари, тўлов талабномалари, аккредитивлар, шунингдек транспорт ва темир йўл хизматлари учун ҳисоб-китоблар бўйича йиғма талабномаларнинг чеклари, инкассо топшириқномалари.

2.4. Тўловлар Мижознинг ўз маблағлари ҳисобидан, шунингдек Банк билан шартнома бўйича Банк берадиган қарз ёки кредит ҳисобидан амалга оширилади.

2.5. Мижоз билан унинг тўловчилари ўртасидаги ҳисоб-китоблар бўйича ўзаро даъволарни уларнинг ўзлари Банк иштирокисиз мустақил равишда белгиланган тартибда кўриб чиқадилар.

3. Томонларнинг мажбуриятлари

3.1. Мижоз қуйидаги мажбуриятларни зиммасига олади:

3.1.1. Банкда белгиланган иш тартибига, тўлов ҳужжатларини расмийлаштириш ва тақдим этиш қоидаларига риоя этиш.

3.1.2. Ўзидаги барча эркин маблағларни фаолиятининг хусусиятлари ва маблағлардан фойдаланиш йўналишига қараб банкда ҳисоб-китоб, жорий ва бошқа хил ҳисоб варақларда сақлаш.

Мижоз маблағларини вақтинча фойдаланиш учун Банкка муайян муддатга бериб туриши алоҳида депозит шартномаси билан расмийлаштирилади.

3.1.3. Товарлар, кўрсатилган хизматлар ва бажарилган ишлар учун нақд пулсиз ҳисоб-китобларни Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китобларни амалга ошириш қоидаларига ва маблағларни тўловчилар ёки олувчиларнинг шартномаларига мувофиқ амалга ошириш.

3.1.4. Ушбу шартнома имзоланган кундан бошлаб 10 кунлик муддат ичида ўзининг бошқа банклардаги ҳисоб-китоб варақларини ёпиш ва пул маблағлари қолдиғини Банк томонидан ўзи учун очилган ҳисоб варақка ўтказиш ҳамда бошқа банклардаги ҳисоб варақлари ёпилганлигини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этиш (бу модда мазкур банк хизматидан фойдаланиш учун бошқа банклардан ўтаётган мижозларга тегишли).

3.1.5. Ўзининг ҳисоб варағига бегона маблағлар келиб тушганлиги тўғрисида Банкка икки иш куни мобайнида хабар бериш.

3.1.6. Нақд пул тушумини Банк кассасига топшириш

3.1.7. Ҳисоб варағида маблағ бўлганида тўловларни ҳисоб-китоб (жорий) ҳисоб варағидан олиб ўтказиш учун тўлов ҳужжатларини кўрсатиш.

3.1.8. Ҳисоб-китоб ҳужжатлари сифатли ва тўғри расмийлаштирилишини таъминлаш. Ҳисоб-китоб ҳужжатлари белгиланган стандартлар талабларига мос келиши ва қуйидаги реквизитларга эга бўлиши лозим:

а) ҳисоб-китоб ҳужжатининг номи;
б) ҳисоб-китоб ҳужжатининг номери, у ёзилган сана (йил, кун, ой).

Йил ва кун рақамлар билан, ой сўз билан қайд этилади. Ҳисоблаш машиналарида тўлдириладиган ҳисоб-китоб ҳужжатларида ой рақам билан кўрсатилишига йўл қўйилади;

в) маблағ тўловчига хи мат кўрсатувчи банкнинг номери ва номи. Ҳужжат матнида банк номи ўрнига унинг рамзий белгиси қўйилиши ҳам мумкин;
г) маблағ тўловчининг номи, банкдаги ҳисоб варағи номери;
д) маблағни олувчининг номи ва банкдаги ҳисоб варағи номери. Олувчига хизмат кўрсатувчи банкнинг номи ва номери;
е) тўлов мақсади. Мақсад номи ёнига код белгиси қўйилиши ҳам мумкин;
ж) тўлов суммаси, рақамлар ва сўз билан кўрсатилади;
з) тўлов ҳужжати қандай усулда тайёрланганидан қатъи назар, унинг биринчи нусхасига мансабдор шахсларнинг имзолари қўйилган ва корхона муҳри босилган бўлиши лозим.

Агар товарларга ҳақ тўланаётганда қўшимча қийматга солиқ ажратилса, ҳисоб-китоб ҳужжати (топшириқнома, талабнома-топшириқнома, талабнома, чеклар ва ак редитив олиш учун ҳисоб варақлар рўйхати)да солиқ суммаси алоҳида сатрда кўрсатилади.

Нақд пулсиз ҳисоб-китобларни амалга ошириш вақтида Банк ва Мижоз Ўзбекистон Республикаси Марказий банкида 1994 йил 25 мартда тасдиқланган (№60) Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китобларни амалга ошириш қоидаларига риоя қиладилар.

3.1.9. Шахсий ҳисоб варақлардан кўчирмалар қабул қилинаётган вақтда ҳисобдан чиқарилган ва ҳисобга киритилган суммаларнинг тўловда кўрсатилган суммалари билан бир хил бўлишини текшириш.

3.1.10 Чеклар орқали ҳисоб-китоб қилинганда Банкка чеклар рўйхатини улар ёзилганидан бошлаб 10 кун ичида тақдим этиш.

3.1.11. Ўз манзили (почта манзили, телефон номери)га тегишли аниқ маълумотларни Банкка бериш. Манзил ўзгарганда Банкка уч кун ичида хабар қилиш.

3.1.12. Кўрсатилган хизматлар учун ҳар ойда дебет обороти суммасидан даражали фоиз ставкалари миқдорида қуйидаги жадвал бўйича Банкка ҳақ тўлаш:

500 000 сўмгача ———————%
1000 000 сўмгача ———————%
2 000 000 сўмгача ———————%
2 000 000 сўмдан ортиқ———————%

Банк кўрсатган хизматлари учун ҳақ ундиришда уларнинг қийматини ҳисоблаб беради.

3.2. Банк мажбуриятлари:

3.2.1. Ҳисоб-китобларни Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китобларни олиб боришга доир амалдаги қоидалар ва мазкур Шарномага мувофиқ амалга ошириш.

3.2.2. Пул маблағлари, қимматбаҳо қоғозлар, ҳужжатларни қабул қилиш ва Мижоз ҳисоб варағида сақлаш.

3.2.3. Мижознинг банк операцияларига доир маълумотларни сир сақлаш.

3.2.4. Агар тўлов ҳужжатлари Банкка маҳаллий вақт билан соат 12—13 га қадар келган бўлса, ўша куни, маҳаллий вақт билан соат 12-13 дан кейин келган бўлса, кейинги иш куни маблағларни Мижоз ҳисоб варағига киритиш ва ҳисобдан чиқариш.

3.2.5. Маблағларни ҳисоб варақка қуйидаги муддатларда киритишни таъминлаш:

— шаҳар ичида 4 иш кунида;
— вилоят ичида 5 иш кунида;
— республика ичида 10 иш кунида.

3.2.6. Ҳисоб варақдаги маблағлар қолдиғи учун Мижозга ҳар ойда йиллик ———% нинг тегишли қисмини тўлаш.

3.2.7. Тўлов ҳужжатлари қабул қилинаётганда зарур бўлган барча реквизитлар тўғри ёзилганлигини текшириш.

3.2.8. Тўлов жўнатмалари олувчининг манзилига етиб бормаганлиги сабабларини тушган пуллар, тўлов мақсади бўйича ҳисобга киритилган маблағларга доир ҳисоб-китоблар тўла тугалланишига қадар аниқлаш (Мижознинг аризаси бўйича).

3.2.9. Газ, сув, электр энергияси, телефон алоқаси учун ҳисоб-китоб қилишда Мижоз ҳисоб варағидан тўлов учун Банкка тушган ҳамда амалдаги меъёрий ҳужжатларда кўзда тутилган акцептсиз тўлов талабномаларини Мижознинг розилигисиз ижро этиш ва маблағларни олувчининг ҳисоб варағига ўтказиш.

3.2.10 Амалдаги қонунларда ва мазкур шартномада кўзда тутилган мажбурий тўловлар (жарималар, пенялар, солиқ инспекцияси, суд ва хўжалик судининг фармойишлари ҳамда тан олинган даъволар бўйича бурдсизлик тўловлари)ни, шунингдек ундириб олиш тўғрисидаги фармойишларни баҳс-мунозарасиз ижро этиш.

3.2.11. Банкнинг нақд пулсиз ҳисоб-китобларини расмийлаштириш қоидаларига Банк, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва бошқа тегишли органлар томонидан киритилган ўзгаришлар тўғрисида Мижозга хабар бериш. Банк ҳужжатларини тузишга доир оғзаки маслаҳатлар бериш, банк операцияларини расмийлаштириш ва ушбу Шартнома шартларини бажариш учун зарур бўлган маълумотларни тақдим этиш.

4. Томонларнинг ҳуқуқлари

4.1. Банк қуйидаги ҳуқуқларга эга:

4.1.1. Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига асосан мижознинг пулга оид ва бошқа ҳужжатлари, муҳосибот ёзувлари, ҳисобот ва оператив маълумотлари билан танишиш.

4.1.2. Мижоз меҳнатига ҳақ тўлаш учун маблағлар сарфланишини ҳар чоракда назорат қилиб туриш.

4.1.3. Банк кредити ва маблағлари билан молиялаш мўлжалланган объектларни қуриш, таъмирлаш ва техник жиҳатдан қайта жиҳозлашга доир лойиҳа қарорларини экспертиза қилишни талаб этиш.

4.1.4. Ишлаб чиқариш ва даромадга оид ҳисобот маълумотлари нотўғрилиги аниқланганда ёки муҳосибот ҳисоби чалкаш юритилганда ва қонунларда кўзда тутилган бошқа ҳолларда Мижозга ҳисоб-китоб хизмати кўрсатишни тўхтатиш.

4.1.5. Қуйидаги ҳолларда Мижознинг ҳисоб-китоб (жорий) ҳисоб варағини ёпиш:

а) Мижознинг аризаси бўйича;
б) корхонани ташкил этган идоранинг қарори билан;
в) Мижоз фаолиятини тугатиш вақтида;
г) давлат инспекцияларининг қарорлари бўйича;
д) ҳисоб варағида маблағлар бўлмаганда ёки 12 ой давомида қайд этилмаганда.

4.2. Мижоз қуйидаги ҳуқуқларга эга:

4.2.1. Ҳисоб-китоб ҳужжатларини тузиш ва банк операцияларини амалга ошириш учун зарур бўлган маълумотларни Банкдан олиш.

4.2.2. Ушбу шартнома шартлари тегишли равишда ижро этилмаганлиги натижасида Мижозга Банк томонидан етказилган зарарлар қопланишини талаб қилиш.

4.2.3. Тўловлар ўтиш қоидалари ўзгаришини билиб бориш.

5. Томонларнинг юридик ҳуқуқлари

5.1. Маблағлар Мижоз ҳисоб варағидан кечиктириб (тегишли ҳужжат олингандан кейинги кундан ўтказиб) ёки нотўғри тарзда ҳисобдан чиқарилган, шунингдек Мижозга тегишли сумма кечиктириб ёки нотўғри равишда ҳисобга киритилган ҳолларда Банк муддатидан ўтган ҳар бир кун учун кечиктирилган сумманинг 3 фоизи миқдорида, аммо 50 фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорда жарима тўлайди.

Мижознинг ҳисоб варағидаги маблағларни унинг рухсатисиз ҳисобдан чиқаришга фақат суд, хўжалик судининг қарори бўйича ва қонунда белгиланган бошқа ҳолларда йўл қўйилади.

5.2. Ҳисоб-китоб ҳужжатлари Банкнинг айби билан йўқолганда Мижозга тўлов кечиктирилган ҳар бир кун учун ҳисоб-китоб ҳужжатида кўрсатилган сумманинг 3 фоизи миқдорида аммо 50 фоиздан ортиқ бўлмаган миқдорда жарима тўланади.

5.3. Мижознинг ҳисоб варағидан нотўғри кўчирма берилганида Банк ҳар бир шундай ҳол учун энг кам ойлик маош миқдорида жарима тўлайди.

5.4. Мижоз ҳисоб варағига бегона маблағлар ўтказилганлиги тўғрисида ҳисоб варағидан кўчирма олганидан кейин икки кун давомида Банкка хабар бермагани учун ўзига тегишли бўлмаган сумма ҳисоб варағига ўтказилганидан кейинги ҳар бир кун учун 3 фоиз миқдорида, аммо шу сумманинг 50 фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорда жарима тўлайди.

5.5. Мижоз Банкка нотўғри ҳужжатларни ёки манзилига оид нотўғри маълумотларни бергани учун (Мижознинг айби Банк томонидан ҳужжатлар билан тасдиқланган ҳолларда) биринчи марта 5000 сўм миқдорида жарима тўлайди. Бу ҳол иккинчи бор такрорланса, ҳисоб-китоб хизмати кўрсатиш тўхтатилади.

6. Қўшимча шартлар

6.1. Мижозга кредит Мижоз билан Банк ўртасида тузиладиган кредит шартномасини расмийлаштириш орқали берилади.

6.2. Банк Мижозга шартнома асосида ҳақ тўлаш эвазига ушбу Шартномада кўзда тутилмаган иқтисодий, муҳандислик-назорат ишлари ва бошқа турдаги хизматларни кўрсатиши мумкин.

6.3. Томонлар ушбу шартномада кўзда тутилмаган бошқа хил ўзаро муносабатларда Ўзбекистон Республикасининг "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги Қонуни, амалдаги қонунлар, Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китобларни амалга ошириш қоидалари ва бошқа меъёрий ҳужжатларга, шунингдек Банк ва Мижоз Уставига риоя қиладилар.

7. Фавқулодда ҳоллар

7.1. Томонлар ушбу шартнома тузилгандан кейин олдиндан кўзда тутилмаган, оқилона чора-тадбирлар билан олдини олиш мумкин бўлмаган фавқулодда ҳодисалар, бартараф этиб бўлмайдиган тўсиқлар натижасида мажбуриятларни бажармаган ёки тегишли тарзда бажара олмаган бўлсалар, ушбу шартномадаги мажбуриятларни қисман ёки тўлиқ бажаришдан озод этиладилар.

7.2. Бартараф этиб бўлмайдиган тўсиқлар вужудга келган вазиятларда ушбу шартнома бўйича мажбуриятларни бажариш муддати бундай вазиятлар ва уларнинг оқибати йўқолгунга қадар узайтирилади.

8. Шартноманинг амал қилиш муддати ва Томонларнинг юридик манзиллари

8.1. Ушбу Шартнома имзоланган кунидан бошлаб кучга киради ва у бекор этилгунга қадар амал қилади.

8.2. Мазкур Шартнома Томонлардан бири иккинчисини камида икки ой олдин огоҳлантирган ҳолда бекор қилиниши мумкин.

Банкдаги ҳисоб варақ бўйича операциялар бажарилмаганлиги шартнома бекор қилинишига асос бўла олмайди (ҳисоб варақни ёпиш бундан мустасно).

Шартнома икки нусҳада тузилган бўлиб, ҳар иккаласи бир хил юридик кучга эга.

Шартнома 199—-йил "—-"———да ——— шаҳрида тузилган.

Шартномага ўзгартишлар ва қўшимчалар Томонларнинг келишувига асосан киритилади.

	Банк	Мижоз
Почта индекси	———	———
Шаҳар	———	———
Кўча, уй	———	———
Телефон	———	———
Телефакс	———	———
Телетайп	———	———
Филиалларaро оборотдаги ҳисоб-китоб варағи	———	———
	Имзо	Имзо
	Муҳр	Муҳр

Таникли хонанда, шоир ҳамда композитор Вилли Токаревнинг Тошкентда ўтказган гастроли катта муваффақият билан ўтди. Узоқ йиллар аввал Совет Иттифоқидан Америкага кетишга мажбур бўлган Вилли Токарев доимо юрт соғинчи билан яшади. У куйлаган қўшиқлар эса нафақат Америкада ёки иттифоқда, балки жаҳонда анча машҳур.

"Туркистон" саройида тўла аншлаг билан ўтган икки кун давомида яхши қўшиқ мухлислари мириқиб дам олишди десак, хато бўлмас. Артист мухлисларининг ҳам ёши хилма-хил, аммо уларни бир туйғу — юракдан айтилган қўшиқ эшитиш туйғуси бу саройга бошлаб келди.

— Тошкент ва тошкентликлар мени ҳайратга солди,— дейди артист.— Яна бир бора серқуёш ва гўзал шаҳрингизга келиб концерт бериш учун қўлимдан келганча ҳаракат қиламан.

Суратда: Вилли Токарев халқ артисти Фаррух Зокиров билан дўстона суҳбатда.

А. Рисқиев (ЎзА) тасвири.

Айни шароитда жамғармангизни қаерга қўйишни билмасангиз, "Титан" пулингизни ўзингиз учун ишлашига имконият яратади.

Ва бунинг учун Сиз фақат биздагина ҳар ойда 30 фоиз қўшимча ҳақ оласиз!

Тошкентдаги телефонларимиз:
77-30-11
Соат 15.00 дан 22.00 гача
24-99-23
Соат 9.00 дан 18.00 гача
29-35-12
Соат 9.00 дан 18.00 гача

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни "Ҳамса" китоб маркази ва "Фонд" фирмаси китоб харид қилувчи ташкилотларни ҳамкорликка

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Сиз фақат биздагина машҳур франг ёзувчиси Жерара де Вильенинг "САС" туркумидаги нодир асарларини:

– "Тарихий проза жавоҳирлари" туркумини;
– "Француз беллетристикаси архиви" туркумини;
– инглиз халқ эртаклари ва кенг ассортиментдаги бошқа бадиий адабиётларни харид қилишингиз мумкин.

Шунингдек, идора учун зарур бўлган иш юритиш молларини ҳам таклиф қиламиз.

Тўлов ҳақи турлича.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Правда Востока кўчаси, 26-уй. Тел. 33-21-55.

''БАРИШ ТИЖАРЕТ'' шу'ба ширкати нақд пулсиз тўловларга қуйидаги молларни сотиб олишга эҳтиёжи бор:

1. Пахта иплиқлар (№34-1;2 ва №54-1;2).
2. Бўз матолар (эни 145 см. дан юқори ва қалин бўлиши лозим).
3. Жайдари қўйлар терилари (70 дц. дан катталари ва 1 навлари бўлиши лозим).

Шунингдек ушбу ширкатнинг Тошкентдаги омборидан пилорама сотилади (Туркия маҳсулоти). Биз учун ҳар турли тўловлар қулайдир.

Маълумот учун телефонлар: 41-00-72, 41-01-72.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО
خلق سوزی
● ТЕЛЕФОНЛАР: маълумот учун 33-07-48; эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, "Халқ сўзи"), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, "Халқ сўзи"), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, "Народное слово"), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, "Народное слово"), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.
Навбатчи муҳаррир — А. Йўлдошев, навбатчи — М. Холматова.

Рўйхатдан ўтиш тартиб №0001 Буюртма Г. — 1053 70362 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2 Босишга топширилди — 21.00.
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили «Буюк турон» кўчаси, 41. 1 2 3 4 5 6 Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти — 21.00.